

SUOMEN SÄÄDÖSKOKOELMAN SOPIMUSSARJA

ULKOVALTAIN KANSSA TEHDYT SOPIMUKSET

2002

Julkaistu Helsingissä 31 päivänä heinäkuuta 2002

N:o 78—80

SISÄLLYS

N:o		Sivu
78	Laki uudistetun Euroopan sosiaalisen peruskirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta	511
79	Laki Euroopan sosiaalisen peruskirjan ja siihen liittyvän lisäpöytäkirjan eräiden määräysten hyväksymisestä annetun lain kumoamisesta	512
80	Tasavallan presidentin asetus uudistetun Euroopan sosiaalisen peruskirjan voimaansaattamisesta ja uudistetun Euroopan sosiaalisen peruskirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annetun lain voimaantulosta sekä Euroopan sosiaalisen peruskirjan ja siihen liittyvän lisäpöytäkirjan eräiden määräysten hyväksymisestä annetun lain kumoamisesta annetun lain voimaantulosta	513

N:o 78

(Suomen säädöskokoelman n:o 486/2002)

Laki

uudistetun Euroopan sosiaalisen peruskirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Annettu Helsingissä 14 päivänä kesäkuuta 2002

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §
Strasbourgissa 3 päivänä toukokuuta 1996 tehdyn uudistetun Euroopan sosiaaliseen peruskirjaan lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat lakina voimassa sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut.

2 §
Tarkempia säännöksiä tämän lain täytän-

Helsingissä 14 päivänä kesäkuuta 2002

töönpanosta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

3 §
Tämän lain voimaantulosta säädetään tasavallan presidentin asetuksella.

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Ulkoasiainministeri *Erkki Tuomioja*

HE 229/2001
UaVM 16/2002
EV 64/2002

26—2002

420526C

N:o 79

(Suomen säädöskokoelman n:o 487/2002)

L a k i

Euroopan sosiaalisen peruskirjan ja siihen liittyvän lisäpöytäkirjan eräiden määräysten hyväksymisestä annetun lain kumoamisesta

Annettu Helsingissä 14 päivänä kesäkuuta 2002

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Tällä lailla kumotaan Euroopan sosiaalisen peruskirjan ja siihen liittyvän lisäpöytäkirjan eräiden määräysten hyväksymisestä 5 päivänä huhtikuuta 1991 annettu laki (843/1991).

2 §

Tämän lain voimaantulosta säädetään tasavallan presidentin asetuksella.

Helsingissä 14 päivänä kesäkuuta 2002

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Ulkoasiainministeri *Erkki Tuomioja*

N:o 80

(Suomen säädöskokoelman n:o 639/2002)

Tasavallan presidentin asetus

uudistetun Euroopan sosiaalisen peruskirjan voimaansaattamisesta ja uudistetun Euroopan sosiaalisen peruskirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annetun lain voimaantulosta sekä Euroopan sosiaalisen peruskirjan ja siihen liittyvän lisäpöytäkirjan eräiden määräysten hyväksymisestä annetun lain kumoamisesta annetun lain voimaantulosta

Annettu Naantalissa 26 päivänä heinäkuuta 2002

Tasavallan presidentin päätöksen mukaisesti, joka on tehty ulkoasiainministerin esittelystä, säädetään:

1 §

Strasbourgissa 3 päivänä toukokuuta 1996 tehty, eduskunnan 21 päivänä toukokuuta 2002 hyväksymä ja tasavallan presidentin 14 päivänä kesäkuuta 2002 hyväksymä uudistettu Euroopan sosiaalinen peruskirja, jota koskeva hyväksymiskirja on talletettu Euroopan neuvoston pääsihteerin huostaan 21 päivänä kesäkuuta 2002, tulee Suomen osalta kansainvälisesti voimaan 1 päivänä elokuuta 2002 niin kuin siitä on sovittu.

2 §

Hyväksymiskirjan tallettamisen yhteydessä Suomi on antanut seuraavan ilmoituksen:

Uudistetun Euroopan sosiaalisen peruskirjan III osan A artiklan mukaan Suomi sitoutuu noudattamaan uudistetun peruskirjan seuraavia määräyksiä: 1 ja 2 artikla, 3 artiklan 1 ja 4 kohta, 4 artiklan 2, 3 ja 5 kohta, 5 ja 6 artikla, 7 artiklan 1—5, 7, 8 ja 10 kohta, 8 artiklan 2 ja 4 kohta, 9—18 artikla, 19 artiklan 1—9 ja 11—12 kohta sekä 20—31 artikla.

3 §

Uudistetun Euroopan sosiaalisen peruskir-

Naantalissa 26 päivänä heinäkuuta 2002

jan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta 14 päivänä kesäkuuta 2002 annettu, myös Ahvenanmaan maakunnan osaltaan hyväksymä laki (486/2002), tulee voimaan 1 päivänä elokuuta 2002.

4 §

Euroopan sosiaalisen peruskirjan ja siihen liittyvän lisäpöytäkirjan eräiden määräysten hyväksymisestä annetun lain kumoamisesta 14 päivänä kesäkuuta 2002 annettu laki (487/2002) tulee voimaan 1 päivänä elokuuta 2002.

5 §

Uudistetun Euroopan sosiaalisen peruskirjan muut kuin lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat asetuksena voimassa.

6 §

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä elokuuta 2002.

Tasavallan Presidentti**TARJA HALONEN**Ministeri *Jari Koskinen*

(Suomennos)

UUDISTETTU EUROOPAN SOSIAALINEN PERUSKIRJA

Johdanto

Tämän uudistetun peruskirjan allekirjoittaneet hallitukset, jotka ovat Euroopan neuvoston jäseniä,

ottavat huomioon, että Euroopan neuvoston pyrkimyksenä on lisätä jäsenvaltioidensa välistä yhtenäisyyttä niiden ihanteiden ja periaatteiden turvaamiseksi ja toteuttamiseksi, jotka muodostavat niiden yhteisen perinnön, sekä niiden taloudellisen ja sosiaalisen edistyksen helpottamiseksi, etenkin pitämällä yllä ja kehittämällä ihmisoikeuksia ja perusvapauksia,

ottavat huomioon, että ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi Roomassa 4 päivänä marraskuuta 1950 allekirjoitetun eurooppalaisen yleissopimuksen ja sen lisäpöytäkirjojen mukaan Euroopan neuvoston jäsenvaltiot ovat sopineet niissä määriteltyjen kansalaisoikeuksien sekä poliittisten oikeuksien ja vapauksien turvaamisesta väestölleen;

ottavat huomioon, että Torinossa 18 loka-kuuta 1961 allekirjoittamista varten avatun Euroopan sosiaalisen peruskirjan ja sen lisäpöytäkirjojen mukaan Euroopan neuvoston jäsenvaltiot ovat sopineet niissä määriteltyjen sosiaalisten oikeuksien turvaamisesta väestölleen elintason ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseksi.

palauttavat mieleen, että Roomassa 5 marraskuuta 1990 pidetty ihmisoikeuksia käsittelevä ministerikokous painotti toisaalta tarvetta säilyttää kaikkien ihmisoikeuksien jakamaton luonne, mukaan luettuna kansalaisoikeudet ja poliittiset oikeudet sekä taloudelliset, sosiaaliset ja sivistykselliset oikeudet, ja toisaalta tarvetta luoda Euroopan sosiaaliselle peruskirjalle uutta merkitystä;

EUROPEAN SOCIAL CHARTER (REVISED)

Preamble

The governments signatory hereto, being members of the Council of Europe,

Considering that the aim of the Council of Europe is the achievement of greater unity between its members for the purpose of safeguarding and realising the ideals and principles which are their common heritage and of facilitating their economic and social progress, in particular by the maintenance and further realisation of human rights and fundamental freedoms;

Considering that in the European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms signed at Rome on 4 November 1950, and the Protocols thereto, the member States of the Council of Europe agreed to secure to their populations the civil and political rights and freedoms therein specified;

Considering that in the European Social Charter opened for signature in Turin on 18 October 1961 and the Protocols thereto, the member States of the Council of Europe agreed to secure to their populations the social rights specified therein in order to improve their standard of living and their social well-being;

Recalling that the Ministerial Conference on Human Rights held in Rome on 5 November 1990 stressed the need, on the one hand, to preserve the indivisible nature of all human rights, be they civil, political, economic, social or cultural and, on the other hand, to give the European Social Charter fresh impetus;

päättivät Torinossa 21 ja 22 lokakuuta 1991 pidetyn ministerikokouksen päätöksen mukaisesti saattaa peruskirjan aineellisen sisällön ajan tasalle ja mukauttaa sitä ottaakseen erityisesti huomioon olennaiset yhteiskunnalliset muutokset, jotka ovat tapahtuneet tekstin hyväksymisen jälkeen;

tunnustavat hyödyn, joka saavutetaan muutetun peruskirjan ja vuoden 1988 lisäpöytäkirjan mukaisten oikeuksien sisällyttämisellä uudistettuun peruskirjaan, jonka on tarkoitus korvata asteittain Euroopan sosiaalinen peruskirja, sekä uusien oikeuksien lisäämisellä siihen

ovat sopineet seuraavasta:

I OSA

Sopimuspuolet hyväksyvät toimintansa tavoitteeksi, johon ne pyrkivät kaikin sopivin kansallisin ja kansainvälisin keinoin, sellaisten olosuhteiden luomisen, joissa seuraavat oikeudet ja periaatteet ovat tehokkaasti toteutettavissa:

1. Jokaisella tulee olla mahdollisuus ansaita elantonsa vapaasti valitsemassaan ammatissa.

2. Kaikilla työntekijöillä on oikeus oikeudenmukaisiin työehtoihin.

3. Kaikilla työntekijöillä on oikeus turvallisiin ja terveellisiin työoloihin.

4. Kaikilla työntekijöillä on oikeus kohtuulliseen palkkaan, joka on riittävä turvaamaan tyydyttävän elintason heille ja heidän perheilleen.

5. Kaikilla työntekijöillä ja työnantajilla on oikeus järjestäytyä kansallisiin ja kansainvälisiin järjestöihin taloudellisten ja sosiaalisten etujensa turvaamiseksi.

6. Kaikilla työntekijöillä ja työnantajilla on kollektiivinen neuvotteluoikeus.

7. Lapsilla ja nuorilla on oikeus erityiseen suojeluun niitä fyysisiä ja moraalisia vaaroja vastaan, joille he joutuvat alttiiksi.

8. Naistyöntekijöillä on oikeus erityiseen suojeluun raskauden ja synnytyksen yhteydessä.

9. Jokaisella on oikeus asianmukaiseen ammatinvalinnanohjaukseen, jonka tarkoituk-

Resolved, as was decided during the Ministerial Conference held in Turin on 21 and 22 October 1991, to update and adapt the substantive contents of the Charter in order to take account in particular of the fundamental social changes which have occurred since the text was adopted;

Recognising the advantage of embodying in a Revised Charter, designed progressively to take the place of the European Social Charter, the rights guaranteed by the Charter as amended, the rights guaranteed by the Additional Protocol of 1988 and to add new rights,

Have agreed as follows:

PART I

The Parties accept as the aim of their policy, to be pursued by all appropriate means both national and international in character, the attainment of conditions in which the following rights and principles may be effectively realised:

1. Everyone shall have the opportunity to earn his living in an occupation freely entered upon.

2. All workers have the right to just conditions of work.

3. All workers have the right to safe and healthy working conditions.

4. All workers have the right to a fair remuneration sufficient for a decent standard of living for themselves and their families.

5. All workers and employers have the right to freedom of association in national or international organisations for the protection of their economic and social interests.

6. All workers and employers have the right to bargain collectively.

7. Children and young persons have the right to a special protection against the physical and moral hazards to which they are exposed.

8. Employed women, in case of maternity, have the right to a special protection.

9. Everyone has the right to appropriate facilities for vocational guidance with a view

sena on auttaa asianomaista valitsemaan henkilökohtaisiin taipumuksiinsa ja kiinnostuksiinsa soveltuva ammatti.

10. Jokaisella on oikeus asianmukaiseen ammatilliseen koulutukseen.

11. Jokaisella on oikeus käyttää hyväkseen kaikkia toimia, joiden avulla hän voi saavuttaa parhaan mahdollisen terveydentilan.

12. Kaikilla työntekijöillä ja heidän huolettavillaan on oikeus sosiaaliturvaan.

13. Jokaisella, jolla ei ole riittäviä tuloja tai varoja, on oikeus sosiaaliavustukseen ja lääkinnälliseen apuun.

14. Jokaisella on oikeus sosiaalipalveluihin.

15. Vammaisilla henkilöillä on oikeus itsenäisyyteen, yhteiskuntaan sopeutumiseen ja yhteiskunnalliseen elämään osallistumiseen.

16. Yhteiskunnan perusyksikkönä perheellä on oikeus asianmukaiseen sosiaaliseen, oikeudelliseen ja taloudelliseen suojeluun sen täysipainoisen kehityksen turvaamiseksi.

17. Lapsilla ja nuorilla on oikeus asianmukaiseen sosiaaliseen, oikeudelliseen ja taloudelliseen suojeluun.

18. Sopimuspuolten kansalaisilla on oikeus olla ansiotyössä toisen sopimuspuolen alueella samoilla ehdoilla kuin viimeksi mainitun maan kansalaisilla edellyttäen, etteivät pakottavat taloudelliset tai sosiaaliset syyt aseta tälle oikeudelle rajoituksia.

19. Siirtotyöntekijöillä, jotka ovat sopimuspuolen kansalaisia samoin kuin heidän perheenjäsenillään, on oikeus suojeluun ja tukeen toisen sopimuspuolen alueella.

20. Kaikilla työntekijöillä on oikeus tasa-arvoisiin mahdollisuuksiin ja tasa-arvoiseen kohteluun työhön ja ammattiin liittyvissä kysymyksissä ilman sukupuoleen perustuvaa syrjintää.

21. Työntekijöillä on oikeus tiedonsaantiin ja yhteisiin neuvotteluihin yrityksessä.

22. Työntekijöillä on oikeus osallistua yrityksen työoloja ja työympäristöä koskevaan päätöksentekoon sekä työolojen ja -ympäristön parantamiseen.

23. Jokaisella ikääntyneellä henkilöllä on oikeus sosiaaliseen suojeluun.

24. Kaikilla työntekijöillä on oikeus suojeluun työsuhteen päättämisen yhteydessä.

to helping him choose an occupation suited to his personal aptitude and interests.

10. Everyone has the right to appropriate facilities for vocational training.

11. Everyone has the right to benefit from any measures enabling him to enjoy the highest possible standard of health attainable.

12. All workers and their dependents have the right to social security.

13. Anyone without adequate resources has the right to social and medical assistance.

14. Everyone has the right to benefit from social welfare services.

15. Disabled persons have the right to independence, social integration and participation in the life of the community.

16. The family as a fundamental unit of society has the right to appropriate social, legal and economic protection to ensure its full development.

17. Children and young persons have the right to appropriate social, legal and economic protection.

18. The nationals of any one of the Parties have the right to engage in any gainful occupation in the territory of any one of the others on a footing of equality with the nationals of the latter, subject to restrictions based on cogent economic or social reasons.

19. Migrant workers who are nationals of a Party and their families have the right to protection and assistance in the territory of any other Party.

20. All workers have the right to equal opportunities and equal treatment in matters of employment and occupation without discrimination on the grounds of sex.

21. Workers have the right to be informed and to be consulted within the undertaking.

22. Workers have the right to take part in the determination and improvement of the working conditions and working environment in the undertaking.

23. Every elderly person has the right to social protection.

24. All workers have the right to protection in cases of termination of employment.

25. Kaikilla työntekijöillä on oikeus saavutaviansa turvaamiseen työnantajan maksukyvyttömyystilanteissa.

26. Kaikilla työntekijöillä on oikeus ihmisarvoiseen kohteluun työssä.

27. Kaikilla työssä olevilla tai työhön haluavilla perheellisillä henkilöillä on oikeus työhön ilman syrjintää ja mahdollisuuksien mukaan ilman ristiriitoja heidän työnsä ja perhehuoltovelvollisuuden välillä.

28. Työntekijöiden edustajilla yrityksessä on oikeus suojeluun heille haitallisia toimia vastaan. Työntekijöiden edustajille tulisi antaa asianmukaiset toimintaedellytykset tehtäviensä suorittamista varten.

29. Kaikilla työntekijöillä on oikeus saada tietoa ja neuvotella joukkoyhtymismenettelyissä.

30. Jokaisella on oikeus suojeluun köyhyyttä ja sosiaalista syrjäytymistä vastaan.

31. Jokaisella on oikeus asuntoon.

25. All workers have the right to protection of their claims in the event of the insolvency of their employer.

26. All workers have the right to dignity at work.

27. All persons with family responsibilities and who are engaged or wish to engage in employment have a right to do so without being subject to discrimination and as far as possible without conflict between their employment and family responsibilities.

28. Workers' representatives in undertakings have the right to protection against acts prejudicial to them and should be afforded appropriate facilities to carry out their functions.

29. All workers have the right to be informed and consulted in collective redundancy procedures.

30. Everyone has the right to protection against poverty and social exclusion.

31. Everyone has the right to housing.

II OSA

Sopimuspuolet sitoutuvat III osan määräysten mukaisesti pitämään seuraavien artiklojen ja kohtien sisältämiä velvoitteita itseään sitovina:

1 artikla

Oikeus työhön

Varmistaakseen, että oikeutta työhön voidaan käyttää tehokkaalla tavalla, sopimuspuolet sitoutuvat:

1. pitämään mahdollisimman korkean ja vakaan työllisyysasteen saavuttamista ja ylläpitämistä yhtenä ensisijaisista tavoitteistaan ja velvollisuuksistaan, tarkoituksena täystyöllisyyden saavuttaminen,

2. suojelemaan tehokkaasti työntekijän oikeutta ansaita elantonsa vapaasti valitsemaansa ammatissa,

3. luomaan ja ylläpitämään kaikille työntekijöille maksuttomat työnvälityspalvelut,

4. järjestämään ja edistämään asianmukaista ammatinvalinnanohjausta, ammatillista koulutusta ja kuntoutusta.

PART II

The Parties undertake, as provided for in Part III, to consider themselves bound by the obligations laid down in the following articles and paragraphs.

Article 1

The right to work

With a view to ensuring the effective exercise of the right to work, the Parties undertake:

1. to accept as one of their primary aims and responsibilities the achievement and maintenance of as high and stable a level of employment as possible, with a view to the attainment of full employment;

2. to protect effectively the right of the worker to earn his living in an occupation freely entered upon;

3. to establish or maintain free employment services for all workers;

4. to provide or promote appropriate vocational guidance, training and rehabilitation.

2 artikla

Oikeus oikeudenmukaisiin työehtoihin

Varmistaakseen, että oikeutta oikeudenmukaisiin työehtoihin voidaan käyttää tehokkaalla tavalla, sopimuspuolet sitoutuvat:

1. määräämään kohtuullisista päivittäisistä ja viikoittaisista työajoista ja siitä, että työviikkoa lyhennetään vähitellen siinä määrin kuin tuottavuuden kasvu ja muut asiaan vaikuttavat tekijät sen sallivat,

2. määräämään yleisistä palkallisista juhlapäivistä,

3. määräämään vähintään neljän viikon palkallisesta vuosilomasta,

4. poistamaan luonnostaan vaarallisiin tai terveydelle haitallisiin ammatteihin liittyvät vaaratekijät, ja silloin kun näitä vaaratekijöitä ei ole ollut mahdollista poistaa tai vähentää riittävästi, määräämään, että näissä ammateissa työskenteleville työntekijöille myönnetään joko lyhennetty työaika tai ylimääräistä palkallista lomaa,

5. varmistamaan viikoittaisen lepoajan, jonka tulee mahdollisuuksien mukaan olla samaan aikaan kuin kyseisessä maassa tai kyseisellä alueella perinteisesti tai tavanmukaisesti tunnustettu lepopäivä,

6. varmistamaan, että työntekijöille tiedotetaan työsuhteen tai työsuhteen keskeisistä kohdista kirjallisesti mahdollisimman pian, ja joka tapauksessa viimeistään kahden kuukauden kuluttua työsuhteen alkamisesta.

7. varmistamaan, että yötyötä tekevät työntekijät hyötävät toimista, joissa otetaan huomioon työn erityisluonne.

3 artikla

Oikeus turvallisiin ja terveellisiin työoloihin

Varmistaakseen, että oikeutta turvallisiin ja terveellisiin työoloihin voidaan käyttää tehokkaalla tavalla, sopimuspuolet sitoutuvat yhteistoiminnassa työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa:

1. muotoilemaan, panemaan täytäntöön ja

Article 2

The right to just conditions of work

With a view to ensuring the effective exercise of the right to just conditions of work, the Parties undertake:

1. to provide for reasonable daily and weekly working hours, the working week to be progressively reduced to the extent that the increase of productivity and other relevant factors permit;

2. to provide for public holidays with pay;

3. to provide for a minimum of four weeks' annual holiday with pay;

4. to eliminate risks in inherently dangerous or unhealthy occupations, and where it has not yet been possible to eliminate or reduce sufficiently these risks, to provide for either a reduction of working hours or additional paid holidays for workers engaged in such occupations;

5. to ensure a weekly rest period which shall, as far as possible, coincide with the day recognised by tradition or custom in the country or region concerned as a day of rest;

6. to ensure that workers are informed in written form, as soon as possible, and in any event not later than two months after the date of commencing their employment, of the essential aspects of the contract or employment relationship;

7. to ensure that workers performing night work benefit from measures which take account of the special nature of the work.

Article 3

The right to safe and healthy working conditions

With a view to ensuring the effective exercise of the right to safe and healthy working conditions, the Parties undertake, in consultation with employers' and workers' organisations:

1. to formulate, implement and periodically

määräajoin tarkistamaan kansallisen yhtenäisen työturvallisuutta, -terveyttä ja -ympäristöä koskevan toimintapolitiikan. Tämän toimintapolitiikan päätavoitteena on parantaa työturvallisuutta ja työterveyttä sekä estää terveyttä uhkaavat tapaturmat ja vammat, jotka syntyvät työstä, liittyvät työhön tai sattuvat työnteon aikana, erityisesti vähentämällä niitä vaaratekijöitä, jotka luonnostaan kuuluvat työympäristöön;

2. antamaan työturvallisuus- ja terveystämääräyksiä,

3. valvomaan näiden määräysten täytäntöönpanoa,

4. edistämään kaikille työntekijöille tarkoitettujen pääosin ehkäisevien ja neuvoa-antavien työterveyspalveluiden asteittaista kehittämistä.

review a coherent national policy on occupational safety, occupational health and the working environment. The primary aim of this policy shall be to improve occupational safety and health and to prevent accidents and injury to health arising out of, linked with or occurring in the course of work, particularly by minimising the causes of hazards inherent in the working environment;

2. to issue safety and health regulations;

3. to provide for the enforcement of such regulations by measures of supervision;

4. to promote the progressive development of occupational health services for all workers with essentially preventive and advisory functions.

4 artikla

Oikeus kohtuulliseen palkkaan

Varmistaakseen, että oikeutta kohtuulliseen palkkaan voidaan käyttää tehokkaalla tavalla, sopimuspuolet sitoutuvat:

1. tunnustamaan työntekijöiden oikeuden sellaiseen palkkaan, joka turvaa tyydyttävän elintason heille ja heidän perheilleen,

2. tunnustamaan, että työntekijöillä on oikeus ylityöstä maksettavaan korotettuun palkkaan erityistapauksia koskevia poikkeuksia lukuun ottamatta,

3. tunnustamaan, että miehillä ja naisilla on oikeus samaan palkkaan samanarvoisesta työstä,

4. tunnustamaan, että kaikilla työntekijöillä on oikeus kohtuulliseen irtisanomisaikaan työsuhdetta päätettäessä,

5. sallimaan palkanpidätykset ainoastaan niillä ehdoilla ja siinä laajuudessa kuin kansallisissa laeissa tai määräyksissä säädetään tai työ- ja virkaehtosopimuksissa tai välitystuomioilla määrätään.

Nämä oikeudet tulee turvata vapaasti tehdyillä työ- ja virkaehtosopimuksilla, säädettyllä palkkojen määräämismenettelyllä tai muulla kansallisiin olosuhteisiin soveltuvalla tavalla.

Article 4

The right to a fair remuneration

With a view to ensuring the effective exercise of the right to a fair remuneration, the Parties undertake:

1. to recognise the right of workers to a remuneration such as will give them and their families a decent standard of living;

2. to recognise the right of workers to an increased rate of remuneration for overtime work, subject to exceptions in particular cases;

3. to recognise the right of men and women workers to equal pay for work of equal value;

4. to recognise the right of all workers to a reasonable period of notice for termination of employment;

5. to permit deductions from wages only under conditions and to the extent prescribed by national laws or regulations or fixed by collective agreements or arbitration awards.

The exercise of these rights shall be achieved by freely concluded collective agreements, by statutory wage-fixing machinery, or by other means appropriate to national conditions.

5 artikla

Järjestäytymisoikeus

Turvataakseen työntekijöiden ja työnantajien oikeuden muodostaa paikallisia, kansallisia tai kansainvälisiä järjestöjä taloudellisten ja sosiaalisten etujensa suojelemiseksi sekä oikeuden liittyä näihin järjestöihin, ja edistääkseen näitä oikeuksia, sopimuspuolet takaavat, ettei kansallista lainsäädäntöä laadita sellaiseksi tai sitä sovelleta tavalla, joka loukkaisi tätä oikeutta. Kansallisissa laeissa tai määräyksissä säädetään, missä laajuudessa tämän artiklan sisältämiä takeita sovelletaan poliisivoimiin. Samoin kansallisissa laeissa tai määräyksissä säädetään periaatteesta, jonka mukaan näitä takeita sovelletaan puolustusvoimien jäseniin, ja missä laajuudessa niitä sovelletaan tähän ryhmään kuuluviin henkilöihin.

6 artikla

Kollektiivinen neuvotteluoikeus

Varmistaakseen, että kollektiivista neuvotteluoikeutta voidaan käyttää tehokkaalla tavalla, sopimuspuolet sitoutuvat:

1. edistämään työntekijöiden ja työnantajien välisiä yhteisiä neuvotteluja,

2. edistämään tarvittaessa työnantajien tai työnantajajärjestöjen ja työntekijäjärjestöjen välistä vapaaehtoista neuvottelujärjestelmää, tavoitteenaan työehtojen määrittäminen työ- ja virkaehtosopimuksilla,

3. edistämään asianmukaisen sovittelunnettelyn ja vapaaehtoisen välitysmenetellin luomista ja käyttöä työriitojen selvittämisesä,

ja tunnustamaan:

4. työntekijöiden ja työnantajien oikeuden ryhtyä eturistiriitatilanteessa yhteistoimiin, kuten lakkoon, edellyttäen kuitenkin, ettei voimassa olevista työ- ja virkaehtosopimusten velvoitteista muuta seuraa.

Article 5

The right to organise

With a view to ensuring or promoting the freedom of workers and employers to form local, national or international organisations for the protection of their economic and social interests and to join those organisations, the Parties undertake that national law shall not be such as to impair, nor shall it be so applied as to impair, this freedom. The extent to which the guarantees provided for in this article shall apply to the police shall be determined by national laws or regulations. The principle governing the application to the members of the armed forces of these guarantees and the extent to which they shall apply to persons in this category shall equally be determined by national laws or regulations.

Article 6

The right to bargain collectively

With a view to ensuring the effective exercise of the right to bargain collectively, the Parties undertake:

1. to promote joint consultation between workers and employers;

2. to promote, where necessary and appropriate, machinery for voluntary negotiations between employers or employers' organisations and workers' organisations, with a view to the regulation of terms and conditions of employment by means of collective agreements;

3. to promote the establishment and use of appropriate machinery for conciliation and voluntary arbitration for the settlement of labour disputes;

and recognise:

4. the right of workers and employers to collective action in cases of conflicts of interest, including the right to strike, subject to obligations that might arise out of collective agreements previously entered into.

7 artikla

Lasten ja nuorten oikeus suojeluun

Varmistaakseen, että lasten ja nuorten oikeutta suojeluun voidaan käyttää tehokkaalla tavalla, sopimuspuolet sitoutuvat:

1. määräämään, että vähimmäisikäraja työhönottoa varten on 15 vuotta; poikkeuksen voivat muodostaa erikseen säädetty kevyet työt, joista ei koidu haittaa lasten terveydelle, moraalille tai koulunkäynnille,

2. määräämään, että vähimmäisikäraja työhönottoa varten on 18 vuotta silloin, kun kysymyksessä ovat erikseen säädetty vaarallisina tai epäterveellisinä pidetyt työt,

3. määräämään, ettei oppivelvollisuuden alaisia henkilöitä saa ottaa sellaiseen työhön, joka estäisi heitä osallistumasta täysipainoisesti koulutukseensa,

4. määräämään alle 18-vuotiaiden työajan rajoitettavaksi heidän kehityksensä ja etenkin heidän ammatillisen koulutuksensa edellyttämällä tavalla,

5. tunnustamaan nuorten työntekijöiden ja oppisopimussuhteessa olevien oikeuden kohtuulliseen palkkaan tai muihin tarkoituksen mukaisiin korvauksiin,

6. määräämään, että nuorten henkilöiden normaalin työajan puitteissa ammatilliseen koulutukseen työnantajan suostumuksella käytettävä aika, luetaan työpäivään kuuluvaksi,

7. määräämään, että alle 18-vuotiaat työntekijät ovat oikeutettuja vähintään neljän viikon palkalliseen vuosilomaan,

8. määräämään, ettei alle 18-vuotiaita henkilöitä saa käyttää yötyöhön lukuun ottamatta tiettyjä ammatteja, joista säädetään kansallisissa laeissa tai määräyksissä,

9. määräämään, että alle 18-vuotiaat henkilöt, jotka tekevät sellaisia töitä, joista säädetään kansallisissa laeissa tai määräyksissä, käyvät säännöllisesti lääkärintarkastuksissa,

10. turvaamaan erityisen suojelun niitä fyysisiä tai moraalisia vaaroja vastaan, joille lapset ja nuoret ovat alttiina, ja erityisesti

Article 7

The right of children and young persons to protection

With a view to ensuring the effective exercise of the right of children and young persons to protection, the Parties undertake:

1. to provide that the minimum age of admission to employment shall be 15 years, subject to exceptions for children employed in prescribed light work without harm to their health, morals or education;

2. to provide that the minimum age of admission to employment shall be 18 years with respect to prescribed occupations regarded as dangerous or unhealthy;

3. to provide that persons who are still subject to compulsory education shall not be employed in such work as would deprive them of the full benefit of their education;

4. to provide that the working hours of persons under 18 years of age shall be limited in accordance with the needs of their development, and particularly with their need for vocational training;

5. to recognise the right of young workers and apprentices to a fair wage or other appropriate allowances;

6. to provide that the time spent by young persons in vocational training during the normal working hours with the consent of the employer shall be treated as forming part of the working day;

7. to provide that employed persons of under 18 years of age shall be entitled to a minimum of four weeks' annual holiday with pay;

8. to provide that persons under 18 years of age shall not be employed in night work with the exception of certain occupations provided for by national laws or regulations;

9. to provide that persons under 18 years of age employed in occupations prescribed by national laws or regulations shall be subject to regular medical control;

10. to ensure special protection against physical and moral dangers to which children and young persons are exposed, and partic-

sellaisia vaaroja vastaan, jotka välittömästi tai välillisesti aiheutuvat heidän työstään.

ularly against those resulting directly or indirectly from their work.

8 artikla

Article 8

Naistyöntekijöiden oikeus suojeluun raskauden ja synnytyksen yhteydessä

The right of employed women to protection of maternity

Varmistaakseen sen, että naistyöntekijöiden oikeutta suojeluun raskauden ja synnytyksen yhteydessä voidaan käyttää tehokkaalla tavalla, sopimuspuolet sitoutuvat:

With a view to ensuring the effective exercise of the right of employed women to the protection of maternity, the Parties undertake:

1. järjestämään työssäkäyville naisille vapaata ennen synnytystä ja sen jälkeen yhteensä vähintään 14 viikon ajaksi joko palkallisen loman, riittävien sosiaaliturvaetuuksien tai julkisista varoista maksettavien etuuksien avulla,

1. to provide either by paid leave, by adequate social security benefits or by benefits from public funds for employed women to take leave before and after childbirth up to a total of at least fourteen weeks;

2. pitämään laittomana sitä, että työnantaja irtisanoo naistyöntekijän aikana, joka alkaa siitä kun, nainen ilmoittaa raskaudestaan työnantajalle ja jatkuu siihen saakka, kunnes hänen äitiyslomansa päättyy tai sellaisena ajankohtana, että irtisanomisaika päättyisi tällaisen ajanjakson aikana.

2. to consider it as unlawful for an employer to give a woman notice of dismissal during the period from the time she notifies her employer that she is pregnant until the end of her maternity leave, or to give her notice of dismissal at such a time that the notice would expire during such a period;

3. turvaamaan imettäville äideille oikeuden riittävään vapaaseen tätä tarkoitusta varten,

3. to provide that mothers who are nursing their infants shall be entitled to sufficient time off for this purpose;

4. sääntelemään raskaana olevien naisten, äskettäin synnyttäneiden naisten ja imettävien äitien työtä,

4. to regulate the employment in night work of pregnant women, women who have recently given birth and women nursing their infants;

5. kieltämään raskaana olevien naisten, äskettäin synnyttäneiden naisten ja imettävien äitien työskentelyn maanalaisessa kaivostöissä ja kaikessa muussa työssä, joka vaarallisuutensa, epäterveellisyytensä tai raskavuutensa vuoksi on heille sopimatonta, sekä ryhtymään asianmukaisiin toimenpiteisiin suojellakseen näiden naisten työhön liittyviä oikeuksia.

5. to prohibit the employment of pregnant women, women who have recently given birth or who are nursing their infants in underground mining and all other work which is unsuitable by reason of its dangerous, unhealthy or arduous nature and to take appropriate measures to protect the employment rights of these women.

9 artikla

Article 9

Oikeus ammatinvalinnanohjaukseen

The right to vocational guidance

Varmistaakseen, että oikeutta ammatinvalinnanohjaukseen voidaan käyttää tehokkaalla tavalla, sopimuspuolet sitoutuvat tarpeen vaa-

With a view to ensuring the effective exercise of the right to vocational guidance, the Parties undertake to provide or promote,

tiessa järjestämään ja edistämään palveluja, joiden tarkoituksena on auttaa kaikkia, myös vammaisia, ratkaisemaan ammatinvalintaan ja ammatissa etenemiseen liittyviä ongelmia ottaen huomioon asianomaisen yksilölliset ominaisuudet suhteessa tarjolla oleviin ammatti- ja työmahdollisuuksiin. Näiden palveluiden tulisi olla maksuttomia ja niiden tulisi olla sekä nuorten, mukaan lukien koululaiset, että aikuisten käytettävissä.

as necessary, a service which will assist all persons, including the handicapped, to solve problems related to occupational choice and progress, with due regard to the individual's characteristics and their relation to occupational opportunity: this assistance should be available free of charge, both to young persons, including schoolchildren, and to adults.

10 artikla

Article 10

*Oikeus ammatilliseen koulutukseen**The right to vocational training*

Varmistaakseen, että oikeutta ammatilliseen koulutukseen voidaan käyttää tehokkaalla tavalla, sopimuspuolet sitoutuvat:

With a view to ensuring the effective exercise of the right to vocational training, the Parties undertake:

1. tarvittaessa järjestämään ja edistämään ammatillista koulutusta kaikille, myös vammaisille, yhteistoiminnassa työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa sekä tarjoamaan mahdollisuuden korkeampaan ammatilliseen ja yliopistokoulutukseen yksinomaan yksilön henkilökohtaisten edellytysten perusteella,

1. to provide or promote, as necessary, the technical and vocational training of all persons, including the handicapped, in consultation with employers' and workers' organisations, and to grant facilities for access to higher technical and university education, based solely on individual aptitude;

2. ottamaan käyttöön oppisopimuskoulutusjärjestelmän ja muita järjestelyjä ja edistämään niitä, nuorten poikien ja tyttöjen kouluttamiseksi erilaisissa työpaikoissa,

2. to provide or promote a system of apprenticeship and other systematic arrangements for training young boys and girls in their various employments;

3. tarvittaessa järjestämään ja edistämään:

a) riittäviä ja helposti saatavilla olevia koulutusmahdollisuuksia aikuisille työntekijöille,

3. to provide or promote, as necessary:

a) adequate and readily available training facilities for adult workers;

b) erityisiä, teknologisen kehityksen tai muiden työelämässä tapahtuvien uusien suuntauksien edellyttämiä uudelleen koulutusmahdollisuuksia aikuisille työntekijöille,

b) special facilities for the retraining of adult workers needed as a result of technological development or new trends in employment;

4. tarvittaessa ottamaan käyttöön ja edistämään erityistoimia pitkäaikaistyöttömien uudelleen kouluttamiseksi ja uudelleen työelämään sijoittamiseksi,

4. to provide or promote, as necessary, special measures for the retraining and reintegration of the long-term unemployed;

5. rohkaisemaan järjestettyjen mahdollisuuksien täysipainoista hyväksikäyttöä asianmukaisin toimin, esimerkiksi

5. to encourage the full utilisation of the facilities provided by appropriate measures such as:

a) vähentämällä kaikkia maksuja tai poistamalla ne,

a) reducing or abolishing any fees or charges;

b) myöntämällä taloudellista tukea soveltuvissa tapauksissa,

b) granting financial assistance in appropriate cases;

c) sisällyttämällä normaaliin työaikaan se aika, jonka työntekijä käyttää täydennyskou-

c) including in the normal working hours time spent on supplementary training taken by

lutukseen työnantajan pyynnöstä työsuhteen aikana,

d) varmistamalla sopivan valvonnan avulla ja yhteistyössä työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa, että oppisopimusjärjestelmä ja muu nuorille työntekijöille järjestetty koulutus on tehokasta ja että kaikki nuoret työntekijät saavat riittävän suojelun.

the worker, at the request of his employer, during employment;

d) ensuring, through adequate supervision, in consultation with the employers' and workers' organisations, the efficiency of apprenticeship and other training arrangements for young workers, and the adequate protection of young workers generally.

11 artikla

Oikeus terveyden suojeluun

Varmistaakseen, että oikeutta terveyden suojeluun voidaan käyttää tehokkaalla tavalla, sopimuspuolet sitoutuvat, joko suoraan tai yhteistyössä julkisten tai yksityisten järjestöjen kanssa, ryhtymään asianmukaisiin toimiin, joiden tarkoituksena on muun muassa:

1. poistaa terveyttä heikentävät syyt mahdollisuuksien mukaan,
2. järjestää neuvontapalveluja ja valistusta terveyden edistämiseksi ja rohkaista henkilökohtaisen vastuun ottamista terveyttä koskevissa asioissa,
3. ehkäistä tartuntatauteja, kansantauteja ja muita sairauksia sekä onnettomuuksia mahdollisuuksien mukaan.

12 artikla

Oikeus sosiaaliturvaan

Varmistaakseen, että oikeutta sosiaaliturvaan voidaan käyttää tehokkaalla tavalla, sopimuspuolet sitoutuvat:

1. luomaan sosiaaliturvajärjestelmän ja pitämään sitä yllä,
2. pitämään sosiaaliturvajärjestelmänsä tyydyttävällä tasolla, vähintään Euroopan sosiaaliturvakoodin ratifioimisen edellyttämällä tasolla,
3. pyrkimään asteittain nostamaan sosiaaliturvajärjestelmänsä tasoa,
4. ryhtymään toimenpiteisiin tekemällä sopivia kahdenvälisiä ja monenvälisiä sopimuksia tai muilla keinoin ja tällaisten sopimusten ehtojen mukaisesti varmistaa:

Article 11

The right to protection of health

With a view to ensuring the effective exercise of the right to protection of health, the Parties undertake, either directly or in co-operation with public or private organisations, to take appropriate measures designed *inter alia*:

1. to remove as far as possible the causes of ill-health;
2. to provide advisory and educational facilities for the promotion of health and the encouragement of individual responsibility in matters of health;
3. to prevent as far as possible epidemic, endemic and other diseases, as well as accidents.

Article 12

The right to social security

With a view to ensuring the effective exercise of the right to social security, the Parties undertake:

1. to establish or maintain a system of social security;
2. to maintain the social security system at a satisfactory level at least equal to that necessary for the ratification of the European Code of Social Security;
3. to endeavour to raise progressively the system of social security to a higher level;
4. to take steps, by the conclusion of appropriate bilateral and multilateral agreements or by other means, and subject to the conditions laid down in such agreements, in order to ensure:

a) muiden sopimuspuolten kansalaisten tasavertaisen kohtelun sopimuspuolen omien kansalaisten kanssa sosiaaliturvaoikeuksien osalta, mukaan luettuna sosiaaliturvalainsäädäntöön perustuvien etuuksien säilyminen, riippumatta vakuutettujen henkilöiden liikkumisesta sopimuspuolten alueiden välillä,

b) sosiaaliturvaoikeuksien myöntämisen, säilyttämisen ja jatkamisen esimerkiksi lasquemalla yhteen kunkin sopimuspuolen lainsäädännön mukaisesti täytetyt vakuutus- tai työskentelykaudet.

a) equal treatment with their own nationals of the nationals of other Parties in respect of social security rights, including the retention of benefits arising out of social security legislation, whatever movements the persons protected may undertake between the territories of the Parties;

b) the granting, maintenance and resumption of social security rights by such means as the accumulation of insurance or employment periods completed under the legislation of each of the Parties.

13 artikla

Oikeus sosiaaliavustukseen ja lääkinnälliseen apuun

Varmistaakseen, että oikeutta sosiaaliavustukseen ja lääkinnälliseen apuun voidaan käyttää tehokkaalla tavalla, sopimuspuolet sitoutuvat:

1. varmistamaan, että jokaiselle, jolla ei ole riittäviä tuloja tai varoja ja joka ei pysty hankkimaan tällaisia tuloja tai varoja joko omin avuin tai muista lähteistä, etenkin sosiaaliturvajärjestelmän tarjoamista etuuksista, annetaan riittävää apua ja sairastapauksissa kyseisen tilan vaatimaa hoitoa,

2. varmistamaan, että tällaista apua saavien henkilöiden poliittisia tai sosiaalisia oikeuksia ei tästä syystä rajoiteta,

3. määräämään, että jokainen voi saada tarvitsemaansa neuvontaa ja henkilökohtaista apua tarkoitukseen sopivien julkisten tai yksityisten palvelujen avulla, asianomaisen tai hänen perheensä hädän ehkäisemiseksi, poistamiseksi tai lievittämiseksi,

4. soveltamaan tämän artiklan 1, 2 ja 3 kohdan määräyksiä tasapuolisesti omiin kansalaisiinsa ja muiden sopimuspuolten kansalaisiin, jotka laillisesti oleskelevat niiden alueella, Pariisissa 11 päivänä joulukuuta 1953 allekirjoitetun, sosiaali- ja lääkintäapua koskevan eurooppalaisen yleissopimuksen asettamien velvoitteiden mukaisesti.

Article 13

The right to social and medical assistance

With a view to ensuring the effective exercise of the right to social and medical assistance, the Parties undertake:

1. to ensure that any person who is without adequate resources and who is unable to secure such resources either by his own efforts or from other sources, in particular by benefits under a social security scheme, be granted adequate assistance, and, in case of sickness, the care necessitated by his condition;

2. to ensure that persons receiving such assistance shall not, for that reason, suffer from a diminution of their political or social rights;

3. to provide that everyone may receive by appropriate public or private services such advice and personal help as may be required to prevent, to remove, or to alleviate personal or family want;

4. to apply the provisions referred to in paragraphs 1, 2 and 3 of this article on an equal footing with their nationals to nationals of other Parties lawfully within their territories, in accordance with their obligations under the European Convention on Social and Medical Assistance, signed at Paris on 11 December 1953.

14 artikla

Oikeus sosiaalipalveluihin

Varmistaakseen, että oikeutta sosiaalipalveluihin voidaan käyttää tehokkaalla tavalla, sopimuspuolet sitoutuvat:

1. edistämään ja järjestämään palveluja, jotka sosiaalityön menetelmiä käyttäen osaltaan edistävät yhteiskunnassa sekä yksilöiden että ryhmien hyvinvointia ja kehitystä sekä näiden sopeutumista sosiaaliseen ympäristöönsä,

2. rohkaisemaan yksilöiden ja vapaaehtois- tai muiden järjestöjen osallistumista tällaisten palvelujen järjestämiseen ja ylläpitämiseen.

15 artikla

Vammaisten henkilöiden oikeus itsenäisyyteen, yhteiskuntaan sopeutumiseen ja yhteiskunnalliseen elämään osallistumiseen

Varmistaakseen, että vammaisten henkilöiden oikeutta itsenäisyyteen, yhteiskuntaan sopeutumiseen ja yhteiskunnalliseen elämään osallistumiseen voidaan käyttää tehokkaalla tavalla, heidän iästään, vammansa luonteesta tai sen alkuperästä riippumatta, sopimuspuolet sitoutuvat erityisesti:

1. ryhtymään tarvittaviin toimenpiteisiin järjestääkseen vammaisille henkilöille ohjausta, koulutusta ja ammatillista koulutusta yleisten järjestelmien puitteissa aina, kun se on mahdollista tai, silloin kun se ei ole mahdollista, asiaan erikoistuneiden julkisten tai yksityisten organisaatioiden avulla,

2. edistämään heidän työhön pääsyään kaikin sellaisin keinoin, jotka kannustavat työnantajia ottamaan palvelukseensa ja pitämään palveluksessaan vammaisia työntekijöitä normaalissa työympäristössä ja sovittamaan työolot vammaisten tarpeisiin tai, jollei se ole mahdollista vammasta johtuen, järjestämään tai luomaan suojatyötä vammaisuuden edellyttämällä tavalla. Tietyissä tapauksissa tällaiset toimet saattavat vaatia turvautumista erityisiin työhönsijoitus- ja tukipalveluihin,

Article 14

The right to benefit from social welfare services

With a view to ensuring the effective exercise of the right to benefit from social welfare services, the Parties undertake:

1. to promote or provide services which, by using methods of social work, would contribute to the welfare and development of both individuals and groups in the community, and to their adjustment to the social environment;

2. to encourage the participation of individuals and voluntary or other organisations in the establishment and maintenance of such services.

Article 15

The right of persons with disabilities to independence, social integration and participation in the life of the community

With a view to ensuring to persons with disabilities, irrespective of age and the nature and origin of their disabilities, the effective exercise of the right to independence, social integration and participation in the life of the community, the Parties undertake, in particular:

1. to take the necessary measures to provide persons with disabilities with guidance, education and vocational training in the framework of general schemes wherever possible or, where this is not possible, through specialised bodies, public or private;

2. to promote their access to employment through all measures tending to encourage employers to hire and keep in employment persons with disabilities in the ordinary working environment and to adjust the working conditions to the needs of the disabled or, where this is not possible by reason of the disability, by arranging for or creating sheltered employment according to the level of disability. In certain cases, such measures may require recourse to specialised

3. edistämään heidän täysipainoista yhteiskuntaan sopeutumista ja yhteiskunnalliseen elämään osallistumista erityisesti sellaisin toimin, mukaan lukien tekniset apuvälineet, joiden tarkoituksena on poistaa kommunikatioesteet ja esteet liikkumiselle ja järjestää heille kuljetus ja asuminen sekä mahdollisuus osallistua kulttuuri- ja vapaa-ajan toimintaan.

16 artikla

Perheen oikeus sosiaaliseen, oikeudelliseen ja taloudelliseen suojeluun

Turvatakseen yhteiskunnan perusyksikön, perheen, täysipainoisen kehityksen kannalta välttämättömät edellytykset, sopimuspuolet sitoutuvat edistämään perhe-elämän taloudellista, oikeudellista ja sosiaalista suojelua sosiaalisin ja perhe-etuuksin, verotuksellisin järjestelyin, perheasuntoja rakentamalla, nuorille perheille myönnettyillä etuuksilla ja muilla asianmukaisilla keinoilla.

17 artikla

Lasten ja nuorten oikeus sosiaaliseen, oikeudelliseen ja taloudelliseen suojeluun

Varmistaakseen, että lasten ja nuorten oikeutta kasvaa sellaisessa ympäristössä, joka kannustaa heidän persoonallisuutensa sekä fyysisten ja psyykkisten ominaisuuksiensa täysipainoista kehitystä, voidaan käyttää tehokkaalla tavalla, sopimuspuolet sitoutuvat, joko suoraan tai yhteistyössä julkisten ja yksityisten järjestöjen kanssa, ryhtymään kaikkiin tarvittaviin toimiin, joiden tarkoituksena on:

1. a) varmistaa, että lapset ja nuoret, ottaen huomioon heidän vanhempiensa oikeudet ja velvollisuudet, saavat heidän tarvitsemansa huolenpidon, tuen, kasvatuksen ja koulutuksen, erityisesti perustamalla ja ylläpitämällä tähän tarkoitukseen riittäviä ja sopivia laitoksia ja palveluja,

b) suojella lapsia ja nuoria laiminlyönneiltä, väkivallalta tai hyväksikäytöltä,

placement and support services;

3. to promote their full social integration and participation in the life of the community in particular through measures, including technical aids, aiming to overcome barriers to communication and mobility and enabling access to transport, housing, cultural activities and leisure.

Article 16

The right of the family to social, legal and economic protection

With a view to ensuring the necessary conditions for the full development of the family, which is a fundamental unit of society, the Parties undertake to promote the economic, legal and social protection of family life by such means as social and family benefits, fiscal arrangements, provision of family housing, benefits for the newly married and other appropriate means.

Article 17

The right of children and young persons to social, legal and economic protection

With a view to ensuring the effective exercise of the right of children and young persons to grow up in an environment which encourages the full development of their personality and of their physical and mental capacities, the Parties undertake, either directly or in co-operation with public and private organisations, to take all appropriate and necessary measures designed:

1. a) to ensure that children and young persons, taking account of the rights and duties of their parents, have the care, the assistance, the education and the training they need, in particular by providing for the establishment or maintenance of institutions and services sufficient and adequate for this purpose;

b) to protect children and young persons against negligence, violence or exploitation;

c) taata valtion taholta suojelu ja erityinen apu lapsille ja nuorille, jotka väliaikaisesti tai pysyvästi eivät saa perheensä tukea,

2. järjestää lapsille ja nuorille maksuton perusopetus sekä rohkaista heitä käymään säännöllisesti koulua.

c) to provide protection and special aid from the state for children and young persons temporarily or definitively deprived of their family's support;

2. to provide to children and young persons a free primary and secondary education as well as to encourage regular attendance at schools.

18 artikla

Oikeus olla ansiotyössä toisen sopimuspuolen alueella

Varmistaakseen, että oikeutta olla ansiotyössä toisen sopimuspuolen alueella voidaan käyttää tehokkaalla tavalla, sopimuspuolet sitoutuvat:

1. soveltamaan voimassa olevia määräyksiä vapaamielisessä hengessä,

2. yksinkertaistamaan käytössä olevia muo-
dellisuuksia sekä vähentämään tai poistamaan
ulkomaalaisten työntekijöiden tai heidän
työnantajiensa maksettaviksi lankeavia julkis-
oikeudellisia ja muita maksuja,

3. lieventämään ulkomaalaisten työnteki-
jöiden työhönottoa koskevia määräyksiä yk-
sin tai yhdessä muiden sopimuspuolten kans-
sa,

ja tunnustamaan

4. kansalaistensa oikeuden lähteä maasta
ryhtyäkseen ansiotyöhön toisen sopimuspuo-
len alueella.

Article 18

The right to engage in a gainful occupation in the territory of other Parties

With a view to ensuring the effective
exercise of the right to engage in a gainful
occupation in the territory of any other Party,
the Parties undertake:

1. to apply existing regulations in a spirit
of liberality;

2. to simplify existing formalities and to
reduce or abolish chancery dues and other
charges payable by foreign workers or their
employers;

3. to liberalise, individually or collectively,
regulations governing the employment of
foreign workers;

and recognise:

4. the right of their nationals to leave the
country to engage in a gainful occupation in
the territories of the other Parties.

19 artikla

Siirtotyöntekijöiden ja heidän perheidensä oikeus suojeluun ja tukeen

Varmistaakseen, että siirtotyöntekijöiden ja
heidän perheidensä oikeutta suojeluun ja
tukeen toisen sopimuspuolen alueella voidaan
käyttää tehokkaalla tavalla, sopimuspuolet
sitoutuvat:

1. järjestämään riittäviä ja maksuttomia
palveluja tai huolehtimaan siitä, että näitä
palveluja järjestetään siirtotyöntekijöiden
avustamiseksi, erityisesti täsmällisten tietojen
hankkimisessa, ja ryhtymään kansallisten la-

Article 19

The right of migrant workers and their families to protection and assistance

With a view to ensuring the effective
exercise of the right of migrant workers and
their families to protection and assistance in
the territory of any other Party, the Parties
undertake:

1. to maintain or to satisfy themselves that
there are maintained adequate and free
services to assist such workers, particularly in
obtaining accurate information, and to take all
appropriate steps, so far as national laws and

kien ja määräysten rajoissa kaikkiin asianmukaisiin toimiin maastamuuttoa ja maahanmuuttoa koskevan harhaanjohtavan propagandan torjumiseksi,

2. ryhtymään oman toimivaltansa rajoissa asianmukaisiin toimiin helpottaakseen siirtotyöntekijöiden ja heidän perheidensä lähtöä, matkaa ja vastaanottoa sekä oman toimivaltansa rajoissa järjestämään tarvittavat terveydenhoitopalvelut sekä hyvät hygieeniset olosuhteet matkan aikana,

3. tarvittaessa edistämään asianmukaisella tavalla julkisten ja yksityisten sosiaalipalveluiden tarjoajien välistä yhteistyötä maissa, joista ja joihin muutetaan,

4. turvaamaan siirtotyöntekijöille, jotka laillisesti oleskelevat niiden alueilla, niiltä osin kuin näistä asioista säädetään lailla tai määräyksillä tai ne ovat hallintoviranomaisten valvonnan alaisia, yhtä edullisen kohtelun kuin omille kansalaisilleen seuraavien asioiden osalta:

a) palkkaus sekä muut työehdot ja työolot,

b) ammattijärjestöjen jäsenyys ja oikeus päästä osalliseksi työ- ja virkaehtosopimusten tuomista etuuksista,

c) asunto-olot,

5. turvaamaan niiden alueella laillisesti oleskeleville siirtotyöntekijöille yhtä edullisen kohtelun kuin omille kansalaisilleen työsuhteeseen liittyvien työntekijää koskevien verojen tai maksujen osalta,

6. helpottamaan mahdollisuuksien mukaan sellaisen ulkomaalaisen työntekijän perheen yhdistämistä, jolla on lupa asettua vastaanottavan valtion alueelle,

7. turvaamaan niiden alueella laillisesti oleskeleville siirtotyöntekijöille yhtä edullisen kohtelun kuin omille kansalaisilleen oikeudellisissa menettelyissä, jotka liittyvät tässä artiklassa tarkoitettuihin asioihin,

8. varmistamaan, ettei kyseisiä niiden alueella laillisesti oleskeleviä työntekijöitä karkoteta, elleivät he vaaranna kansallista turvallisuutta tai loukkaa yleistä järjestystä tai moraalia,

9. sallimaan laissa säädetyissä rajoissa siirtotyöntekijöiden siirtää ansioitaan tai säästöjään siinä määrin kuin he itse haluavat,

regulations permit, against misleading propaganda relating to emigration and immigration;

2. to adopt appropriate measures within their own jurisdiction to facilitate the departure, journey and reception of such workers and their families, and to provide, within their own jurisdiction, appropriate services for health, medical attention and good hygienic conditions during the journey;

3. to promote co-operation, as appropriate, between social services, public and private, in emigration and immigration countries;

4. to secure for such workers lawfully within their territories, insofar as such matters are regulated by law or regulations or are subject to the control of administrative authorities, treatment not less favourable than that of their own nationals in respect of the following matters:

a) remuneration and other employment and working conditions;

b) membership of trade unions and enjoyment of the benefits of collective bargaining;

c) accommodation;

5. to secure for such workers lawfully within their territories treatment not less favourable than that of their own nationals with regard to employment taxes, dues or contributions payable in respect of employed persons;

6. to facilitate as far as possible the reunion of the family of a foreign worker permitted to establish himself in the territory;

7. to secure for such workers lawfully within their territories treatment not less favourable than that of their own nationals in respect of legal proceedings relating to matters referred to in this article;

8. to secure that such workers lawfully residing within their territories are not expelled unless they endanger national security or offend against public interest or morality;

9. to permit, within legal limits, the transfer of such parts of the earnings and savings of such workers as they may desire;

10. soveltuvin osin ulottamaan tämän artiklan mukaisen suojan ja avun koskemaan maahanmuuttajia, jotka ovat itsenäisiä ammatinharjoittajia,

11. edistämään ja helpottamaan vastaanot-tajavaltion kielen opettamista tai, jos maassa on useita kieliä, yhden kielen opettamista siirtotyöntekijöille ja heidän perheenjäsenil-leen,

12. edistämään ja helpottamaan mahdolli-suuksien mukaan siirtotyöntekijöiden äidin-kielen opetusta heidän lapsilleen.

10. to extend the protection and assistance provided for in this article to self-employed migrants insofar as such measures apply;

11. to promote and facilitate the teaching of the national language of the receiving state or, if there are several, one of these languages, to migrant workers and members of their families;

12. to promote and facilitate, as far as practicable, the teaching of the migrant worker's mother tongue to the children of the migrant worker.

20 artikla

Oikeus tasa-arvoisiin mahdollisuuksiin ja tasa-arvoiseen kohteluun työhön ja ammattiin liittyvissä kysymyksissä ilman sukupuoleen perustuvaa syrjintää

Varmistaakseen, että oikeutta tasa-arvoisiin mahdollisuuksiin ja tasa-arvoiseen kohteluun työhön ja ammattiin liittyvissä kysymyksissä ilman sukupuoleen perustuvaa syrjintää voidaan käyttää tehokkaalla tavalla, sopimus-puolet sitoutuvat tunnustamaan kyseisen oi-keuden ja ryhtymään asianmukaisiin toimen-piteisiin varmistaakseen kyseisen oikeuden soveltamisen ja edistääkseen sitä seuraavilla alueilla:

- a) työn saanti, irtisanomissuoja ja työelä-mään uudelleensijoittuminen,
- b) ammatinvalinnanohjaus, koulutus, uu-delleen koulutus ja kuntoutus,
- c) työehdot ja työolot, palkkaus mukaan lukien,
- d) urakehitys, mukaan lukien ylennys.

21 artikla

Oikeus tiedonsaantiin ja yhteisiin neuvotteluihin

Varmistaakseen, että työntekijöiden oi-keutta tiedon saantiin ja yhteisiin neuvotteluihin yrityksessä voidaan käyttää tehokkaalla ta-valla, sopimuspuolet sitoutuvat toteuttamaan ja kannustamaan toimia, jotka mahdollistavat

Article 20

The right to equal opportunities and equal treatment in matters of employment and occupation without discrimination on the grounds of sex

With a view to ensuring the effective exercise of the right to equal opportunities and equal treatment in matters of employment and occupation without discrimination on the grounds of sex, the Parties undertake to recognise that right and to take appropriate measures to ensure or promote its application in the following fields:

- a) access to employment, protection against dismissal and occupational reintegration;
- b) vocational guidance, training, retraining and rehabilitation;
- c) terms of employment and working conditions, including remuneration;
- d) career development, including promo-tion.

Article 21

The right to information and consultation

With a view to ensuring the effective exercise of the right of workers to be informed and consulted within the underta-king, the Parties undertake to adopt or encourage measures enabling workers or their

sen, että työntekijät tai heidän edustajansa kansallisen lainsäädännön ja käytännön mukaisesti:

a) saavat säännöllisesti tai sopivana ajankohtana ymmärrettävällä tavalla tietoa sen yrityksen taloudellisesta tilanteesta, jonka palveluksessa he ovat, kuitenkin siten, että sellaisen tiedon paljastaminen, joka saattaisi olla yritykselle haitallinen, voidaan kieltää tai esittää tieto luottamuksellisena; ja

b) saavat hyvissä ajoin neuvotella sellaisten ehdotettujen päätösten osalta, jotka voivat olennaisesti vaikuttaa työntekijöiden etuihin, erityisesti niistä päätöksistä, joilla voisi olla merkittävä vaikutus yrityksen työllisyystilanteeseen.

22 artikla

Oikeus osallistua työoloja ja työympäristöä koskevaan päätöksentekoon sekä niiden parantamiseen

Varmistaakseen, että työntekijöiden oikeutta osallistua työoloja ja työympäristöä koskevaan päätöksentekoon sekä työolojen ja -ympäristön parantamiseen voidaan käyttää tehokkaalla tavalla, sopimuspuolet sitoutuvat toteuttamaan ja rohkaisemaan toimia, joiden avulla työntekijöillä tai heidän edustajillaan on kansallisen lainsäädännön ja käytännön mukaisesti mahdollisuus edistää:

a) työoloja, työn järjestämistä ja työympäristöä koskevien päätösten ja parannusten tekemistä,

b) työterveyden ja -turvallisuuden suojelua yrityksessä,

c) sosiaali- ja kulttuuripalvelujen ja etujen järjestämistä yrityksessä,

d) näihin asioihin liittyvien määräysten noudattamisen valvontaa.

23 artikla

Ikääntyneiden henkilöiden oikeus sosiaaliseen suojeluun

Varmistaakseen, että ikääntyneiden henki-

representatives, in accordance with national legislation and practice:

a) to be informed regularly or at the appropriate time and in a comprehensible way about the economic and financial situation of the undertaking employing them, on the understanding that the disclosure of certain information which could be prejudicial to the undertaking may be refused or subject to confidentiality; and

b) to be consulted in good time on proposed decisions which could substantially affect the interests of workers, particularly on those decisions which could have an important impact on the employment situation in the undertaking.

Article 22

The right to take part in the determination and improvement of the working conditions and working environment

With a view to ensuring the effective exercise of the right of workers to take part in the determination and improvement of the working conditions and working environment in the undertaking, the Parties undertake to adopt or encourage measures enabling workers or their representatives, in accordance with national legislation and practice, to contribute:

a) to the determination and the improvement of the working conditions, work organisation and working environment;

b) to the protection of health and safety within the undertaking;

c) to the organisation of social and socio-cultural services and facilities within the undertaking;

d) to the supervision of the observance of regulations on these matters.

Article 23

The right of elderly persons to social protection

With a view to ensuring the effective

löiden oikeutta sosiaaliseen suojeluun voidaan käyttää tehokkaalla tavalla, sopimuspuolet sitoutuvat toteuttamaan ja edistämään, joko suoraan tai yhteistyössä julkisten tai yksityisten järjestöjen kanssa, asianmukaisia toimia, joiden tarkoituksena on erityisesti:

- tehdä ikääntyville henkilöille mahdolliseksi pysyä yhteiskunnan täysipainoisina jäseninä mahdollisimman pitkään
  - a) riittävien voimavarojen avulla, jotka mahdollistavat sen, että he voivat viettää tyydyttävää elämää ja osallistua aktiivisesti julkiseen, sosiaaliseen ja kulttuurielämään,
  - b) antamalla ikääntyneille henkilöille tietoa heidän käytettävissään olevista palveluista ja heidän mahdollisuuksistaan käyttää niitä,
    - antaa ikääntyneille henkilöille mahdollisuus valita vapaasti elämäntapansa ja viettää itsenäistä elämää tutussa ympäristössään niin kauan kuin he itse haluavat ja ovat siihen kykeneviä:
      - a) huolehtimalla heidän tarpeitaan sekä terveydentilaansa vastaavien asuntojen tai riittävien asumisen tukipalvelujen saatavuudesta,
      - b) tarjoamalla heidän tilansa vaatimia terveydenhuolto- ja muita julkisia palveluja,
    - taata laitoksissa asuville ikääntyneille henkilöille asianmukainen tuki, kunnioittaen heidän yksityisyyttään, ja mahdollisuus osallistua elinolosuhteitaan laitoksessa koskevaan päätöksentekoon.

24 artikla

Oikeus suojeluun työsuhteen päättämisen yhteydessä

Varmistaakseen, että työntekijöiden oikeutta suojeluun työsuhteen päättämisen yhteydessä voidaan käyttää tehokkaalla tavalla, sopimuspuolet sitoutuvat tunnustamaan:

- a) kaikkien työntekijöiden oikeuden siihen, ettei heidän työsuhdettaan voida päättää ilman pätevää syytä, joka liittyy heidän työkykyynsä tai käytökseensä, tai joka perustuu yrityksen, laitoksen tai yksikön toimintaedellytyksiin,
- b) niiden työntekijöiden, joiden työsuhde

exercise of the right of elderly persons to social protection, the Parties undertake to adopt or encourage, either directly or in co-operation with public or private organisations, appropriate measures designed in particular:

- to enable elderly persons to remain full members of society for as long as possible, by means of:
  - a) adequate resources enabling them to lead a decent life and play an active part in public, social and cultural life;
  - b) provision of information about services and facilities available for elderly persons and their opportunities to make use of them;
    - to enable elderly persons to choose their life-style freely and to lead independent lives in their familiar surroundings for as long as they wish and are able, by means of:
      - a) provision of housing suited to their needs and their state of health or of adequate support for adapting their housing;
      - b) the health care and the services necessitated by their state;
        - to guarantee elderly persons living in institutions appropriate support, while respecting their privacy, and participation in decisions concerning living conditions in the institution.

Article 24

The right to protection in cases of termination of employment

With a view to ensuring the effective exercise of the right of workers to protection in cases of termination of employment, the Parties undertake to recognise:

- a) the right of all workers not to have their employment terminated without valid reasons for such termination connected with their capacity or conduct or based on the operational requirements of the undertaking, establishment or service;
- b) the right of workers whose employment

on päätetty ilman pätevää syytä, oikeuden riittävään korvaukseen tai muuhun asianmukaiseen hyvitykseen.

Tätä tarkoitusta varten sopimuspuolet sitoutuvat varmistamaan, että työntekijällä, jonka mielestä hänen työsuhteensa on päätetty ilman pätevää syytä, on oikeus valittaa asiasta puolueettomalle elimelle.

is terminated without a valid reason to adequate compensation or other appropriate relief.

To this end the Parties undertake to ensure that a worker who considers that his employment has been terminated without a valid reason shall have the right to appeal to an impartial body.

25 artikla

Työntekijöiden oikeus saataviensa turvaamiseen työnantajan maksukyvyttömyystilanteissa

Varmistaakseen, että työntekijöiden oikeutta saataviensa suojeluun voidaan käyttää tehokkaalla tavalla työnantajan ollessa maksukyvytön, sopimuspuolet sitoutuvat huolehtimaan siitä, että työntekijöiden työsopimuksesta tai työsuhteesta johtuvat saatavat turvaa palkkaturvasta vastaava laitos tai ne taataan muuten tehokkaalla tavalla.

Article 25

The right of workers to the protection of their claims in the event of the insolvency of their employer

With a view to ensuring the effective exercise of the right of workers to the protection of their claims in the event of the insolvency of their employer, the Parties undertake to provide that workers' claims arising from contracts of employment or employment relationships be guaranteed by a guarantee institution or by any other effective form of protection.

26 artikla

Oikeus ihmisarvoiseen kohteluun työssä

Varmistaakseen, että kaikkien työntekijöiden oikeutta ihmisarvoiseen kohteluun työssä voidaan käyttää tehokkaalla tavalla, sopimuspuolet sitoutuvat yhteistyössä työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa:

1. edistämään tietoisuutta työpaikalla esiintyvistä tai työhön liittyvästä sukupuolisesta häirinnästä, välittämään siihen liittyvää tietoa, ehkäisemään tällaista käyttäytymistä sekä ryhtymään asianmukaisiin toimiin suojellakseen työntekijöitä siltä.

2. edistämään tietoisuutta yksittäisiin työntekijöihin työpaikalla tai työhön liittyvissä asioissa toistuvasti kohdistuvista, tuomittavista tai selvästi kielteisistä ja loukkaavista toimista, välittämään siihen liittyvää tietoa, ehkäisemään tällaista käyttäytymistä sekä ryhtymään asianmukaisiin toimiin suojellakseen työntekijöitä siltä.

Article 26

The right to dignity at work

With a view to ensuring the effective exercise of the right of all workers to protection of their dignity at work, the Parties undertake, in consultation with employers' and workers' organisations:

1. to promote awareness, information and prevention of sexual harassment in the workplace or in relation to work and to take all appropriate measures to protect workers from such conduct;

2. to promote awareness, information and prevention of recurrent reprehensible or distinctly negative and offensive actions directed against individual workers in the workplace or in relation to work and to take all appropriate measures to protect workers from such conduct.

27 artikla

Perheellisten työntekijöiden oikeus tasa-arvoisiin mahdollisuuksiin ja tasa-arvoiseen kohteluun

Varmistaakseen, että perheellisten mies- ja naistyöntekijöiden oikeutta tasa-arvoisiin mahdollisuuksiin ja tasa-arvoiseen kohteluun muiden työntekijöiden kanssa voidaan käyttää tehokkaalla tavalla, sopimuspuolet sitoutuvat

1. ryhtymään asianmukaisiin toimenpiteisiin:

a) mahdollistaakseen sen, että perheelliset työntekijät voivat aloittaa työn ja pysyä työssä, sekä palata työhön perhesyistä johtuvan poissaolon jälkeen, mukaan lukien toimet ammatinvalinnanohjauksen ja ammatillisen koulutuksen alalla,

b) ottaakseen huomioon heidän työoloihinsa ja sosiaaliturvaansa liittyvät tarpeet,

c) kehittääkseen ja edistääkseen julkisia ja yksityisiä palveluja, erityisesti lasten päivähoitopalveluja sekä muita lastenhoitojärjestelyjä,

2. järjestämään jommallekummalle vanhemmalle mahdollisuuden saada äitiysloman jälkeisenä aikana lapsen hoitoa varten vanhempainlomaa, jonka kesto ja ehdot määritellään kansallisessa lainsäädännössä, työ- ja virkaehtosopimuksissa tai käytännössä,

3. turvaamaan sen, etteivät perheenhuoltovelvollisuudet sellaisenaan ole pätevä syy työsuhteen päättämiseen.

28 artikla

Työntekijöiden edustajien oikeus suojeluun yrityksessä ja heille annettavat toimintamahdollisuudet

Varmistaakseen, että työntekijöiden edustajien oikeutta tehtäviensä suorittamiseen voidaan käyttää tehokkaalla tavalla, sopimuspuolet sitoutuvat varmistamaan, että yrityksessä:

a) työntekijöiden edustajia suojellaan tehokkaasti heille haitallisilta toimilta, mukaan

Article 27

The right of workers with family responsibilities to equal opportunities and equal treatment

With a view to ensuring the exercise of the right to equality of opportunity and treatment for men and women workers with family responsibilities and between such workers and other workers, the Parties undertake:

1. to take appropriate measures:

a) to enable workers with family responsibilities to enter and remain in employment, as well as to re-enter employment after an absence due to those responsibilities, including measures in the field of vocational guidance and training;

b) to take account of their needs in terms of conditions of employment and social security;

c) to develop or promote services, public or private, in particular child daycare services and other childcare arrangements;

2. to provide a possibility for either parent to obtain, during a period after maternity leave, parental leave to take care of a child, the duration and conditions of which should be determined by national legislation, collective agreements or practice;

3. to ensure that family responsibilities shall not, as such, constitute a valid reason for termination of employment.

Article 28

The right of workers' representatives to protection in the undertaking and facilities to be accorded to them

With a view to ensuring the effective exercise of the right of workers' representatives to carry out their functions, the Parties undertake to ensure that in the undertaking:

a) they enjoy effective protection against acts prejudicial to them, including dismissal,

lukien erottamiselta heidän asemansa vuoksi tai sellaisten toimiensa vuoksi, jotka johtuvat heidän toimimisestaan yrityksen työntekijöiden edustajina,

b) työntekijöiden edustajille annetaan asianmukaiset toimintaedellytykset siten, että he pystyvät hoitamaan tehtävänsä nopeasti ja tehokkaasti, ottaen huomioon maan työmarkkinajärjestelmän sekä kyseisen yrityksen tarpeet, koon ja mahdollisuudet.

based on their status or activities as workers' representatives within the undertaking;

b) they are afforded such facilities as may be appropriate in order to enable them to carry out their functions promptly and efficiently, account being taken of the industrial relations system of the country and the needs, size and capabilities of the undertaking concerned.

29 artikla

Oikeus saada tietoa ja neuvotella joukkoirtisanomismenettelyissä

Varmistaakseen, että työntekijöiden oikeutta saada tietoa ja neuvotella joukkoirtisanomistapauksissa voidaan käyttää tehokkaalla tavalla, sopimuspuolet sitoutuvat varmistamaan, että työnantajat antavat tietoa ja neuvottelevat työntekijöiden edustajien kanssa hyvissä ajoin ennen joukkoirtisanomisia niistä tavoista ja keinoista, joilla joukkoirtisanomiset voidaan välttää tai niiden esiintymistä rajoittaa ja niiden seurauksia lieventää, esimerkiksi turvautumalla sosiaalisiin toimiin, joiden tavoitteena on erityisesti helpottaa kyseisten työntekijöiden sijoittamista muihin tehtäviin tai uudelleen kouluttamista.

Article 29

The right to information and consultation in collective redundancy procedures

With a view to ensuring the effective exercise of the right of workers to be informed and consulted in situations of collective redundancies, the Parties undertake to ensure that employers shall inform and consult workers' representatives, in good time prior to such collective redundancies, on ways and means of avoiding collective redundancies or limiting their occurrence and mitigating their consequences, for example by recourse to accompanying social measures aimed, in particular, at aid for the redeployment or retraining of the workers concerned.

30 artikla

Oikeus suojeluun köyhyyttä ja sosiaalista syrjäytymistä vastaan

Varmistaakseen, että oikeutta suojeluun köyhyyttä ja sosiaalista syrjäytymistä vastaan voidaan käyttää tehokkaalla tavalla, sopimuspuolet sitoutuvat

a) ryhtymään toimenpiteisiin kokonaisvaltaista koordinoitua lähestymistapaa noudattaen edistääkseen sosiaalisesti syrjäytyneiden tai köyhien tai sosiaaliselle syrjäytymiselle tai köyhyydelle alttiiden henkilöiden ja heidän perheidensä oikeutta erityisesti työhön, asuntoon, koulutukseen, kulttuuriin sekä sosiaalivastustukseen ja lääkinnälliseen apuun,

b) tarkistaa nämä toimet niin, että ne

Article 30

The right to protection against poverty and social exclusion

With a view to ensuring the effective exercise of the right to protection against poverty and social exclusion, the Parties undertake:

a) to take measures within the framework of an overall and co-ordinated approach to promote the effective access of persons who live or risk living in a situation of social exclusion or poverty, as well as their families, to, in particular, employment, housing, training, education, culture and social and medical assistance;

b) to review these measures with a view to

voidaan mukauttaa tilanteen vaatimalla tavalla.

their adaptation if necessary.

31 artikla

Oikeus asuntoon

Varmistaakseen, että oikeutta asuntoon voidaan käyttää tehokkaalla tavalla, sopimuspuolet sitoutuvat ryhtymään toimiin, joiden tarkoituksena on

1. edistää kohtuutasoisen asunnon saantia,
2. ehkäistä ja vähentää asunnottomuutta pyrkien sen asteittaiseen poistamiseen,
3. asumisen kustannusten tekeminen kohtuullisiksi siten, että niilläkin, joilla ei ole riittäviä varoja, on mahdollisuus asumiseen.

III OSA

A artikla

Sitoumukset

1. Jollei B artiklassa toisin määrätä, kukin sopimuspuoli sitoutuu:

- a) pitämään tämän peruskirjan I osaa niiden tavoitteiden julistuksena, joihin se pyrkii kaikin asianmukaisin keinoin, kuten kyseisen osan johdantokappaleessa todetaan,
- b) pitämään itseään sitovina vähintään kuutta tämän peruskirjan II osan seuraavista yhdeksästä artiklasta: 1, 5, 6, 7, 12, 13, 16, 19 ja 20 artikla,
- c) pitämään lisäksi itseään sitovina peruskirjan II osasta valitsemiaan artikloita tai numeroituja kohtia, edellyttäen kuitenkin, että niiden artiklojen ja numeroitujen kohtien kokonaislukumäärä, jotka sitovat sopimuspuolta, on vähintään 16 artiklaa tai 63 numeroitua kohtaa.

2. Sopimuspuoli ilmoittaa tämän artiklan 1 kappaleen b ja c kohdan mukaisesti valituista artikloista tai kohdista Euroopan neuvoston pääsihteerille tallettaessaan ratifioimis- tai hyväksymiskirjansa.

Article 31

The right to housing

With a view to ensuring the effective exercise of the right to housing, the Parties undertake to take measures designed:

1. to promote access to housing of an adequate standard;
2. to prevent and reduce homelessness with a view to its gradual elimination;
3. to make the price of housing accessible to those without adequate resources.

PART III

Article A

Undertakings

1. Subject to the provisions of Article B below, each of the Parties undertakes:

- a) to consider Part I of this Charter as a declaration of the aims which it will pursue by all appropriate means, as stated in the introductory paragraph of that part;
- b) to consider itself bound by at least six of the following nine articles of Part II of this Charter: Articles 1, 5, 6, 7, 12, 13, 16, 19 and 20;
- c) to consider itself bound by an additional number of articles or numbered paragraphs of Part II of the Charter which it may select, provided that the total number of articles or numbered paragraphs by which it is bound is not less than sixteen articles or sixty-three numbered paragraphs.

2. The articles or paragraphs selected in accordance with sub-paragraphs b and c of paragraph 1 of this article shall be notified to the Secretary General of the Council of Europe at the time when the instrument of ratification, acceptance or approval is deposited.

3. Sopimuspuoli voi myöhemmin selittää pääsihteerille annettavalla ilmoituksella, että se pitää itseään sitovina muita peruskirjan II osan artikloita tai numeroituja kohtia, joita se ei ole aikaisemmin hyväksynyt tämän artiklan 1 kappaleen määräysten mukaisesti. Tällaisia myöhemmin annettuja sitoumuksia pidetään ratifioinnin tai hyväksymisen erottamattomana osana ja niillä on sama vaikutus seuraavan kuukauden ensimmäisestä päivästä lukien, kun on kulunut kuukausi ilmoituksen jättämissäpäivästä.

4. Kukin sopimuspuoli ylläpitää kansallisten olosuhteiden mukaista työturvallisuuden valvontajärjestelmää.

B artikla

Yhteydet Euroopan sosiaaliseen peruskirjaan ja vuoden 1988 lisäpöytäkirjaan

1. Mikään Euroopan sosiaalisen peruskirjan ja 5 päivänä toukokuuta 1988 tehdyn lisäpöytäkirjan sopimuspuoli ei voi ratifioida tai hyväksyä tätä peruskirjaa ilman että se pitää itseään sitovina vähintään niitä määräyksiä, jotka vastaavat Euroopan sosiaalisen peruskirjan määräyksiä sekä soveltuvien osin niitä lisäpöytäkirjan määräyksiä, joihin se oli sitoutunut.

2. Tämän peruskirjan määräysten velvoitteiden hyväksymisen seurauksena on, että kyseistä sopimuspuolta koskevien velvoitteiden voimaantulopäivästä lähtien Euroopan sosiaalisen peruskirjan vastaavia määräyksiä ja soveltuvien osin vuoden 1988 lisäpöytäkirjan määräyksiä ei enää sovelleta kyseiseen sopimuspuoleen siinä tapauksessa, että sopimuspuolta sitoo ensimmäinen näistä asiakirjoista tai molemmat asiakirjat.

IV OSA

C artikla

Tämän peruskirjan sisältämien sitoumuksien täytäntöönpanon valvonta

Tämän peruskirjan sisältämien oikeudellisten

3. Any Party may, at a later date, declare by notification addressed to the Secretary General that it considers itself bound by any articles or any numbered paragraphs of Part II of the Charter which it has not already accepted under the terms of paragraph 1 of this article. Such undertakings subsequently given shall be deemed to be an integral part of the ratification, acceptance or approval and shall have the same effect as from the first day of the month following the expiration of a period of one month after the date of the notification.

4. Each Party shall maintain a system of labour inspection appropriate to national conditions.

Article B

Links with the European Social Charter and the 1988 Additional Protocol

1. No Contracting Party to the European Social Charter or Party to the Additional Protocol of 5 May 1988 may ratify, accept or approve this Charter without considering itself bound by at least the provisions corresponding to the provisions of the European Social Charter and, where appropriate, of the Additional Protocol, to which it was bound.

2. Acceptance of the obligations of any provision of this Charter shall, from the date of entry into force of those obligations for the Party concerned, result in the corresponding provision of the European Social Charter and, where appropriate, of its Additional Protocol of 1988 ceasing to apply to the Party concerned in the event of that Party being bound by the first of those instruments or by both instruments.

PART IV

Article C

Supervision of the implementation of the undertakings contained in this Charter

The implementation of the legal obligations

ten velvoitteiden täytäntöönpanoa valvotaan samalla tavalla kuin Euroopan sosiaalisen peruskirjan täytäntöönpanoa.

contained in this Charter shall be submitted to the same supervision as the European Social Charter.

D artikla

Järjestökantelut

1. Euroopan sosiaalisen peruskirjan lisäpöytäkirjan määräyksiä järjestökantelujen järjestelmästä sovelletaan tässä peruskirjassa annettuihin sitoumuksiin niiden valtioiden osalta, jotka ovat ratifioineet kyseisen lisäpöytäkirjan.

2. Valtio, jota Euroopan sosiaalisen peruskirjan lisäpöytäkirja järjestökantelujen järjestelmästä ei sido, voi tallettaessaan ratifioimista tai hyväksymiskirjansa tai milloin tahansa myöhemmin selittää Euroopan neuvoston pääsihteerille osoitetulla ilmoituksella, että se hyväksyy tämän uudistetun peruskirjan mukaisten sitoumustensa valvonnan kyseisessä lisäpöytäkirjassa määrätyn menettelyn mukaisesti.

V OSA

E artikla

Syrjinnän kielto

Tämän peruskirjan mukaiset oikeudet turvataan ilman rotuun, ihonväriin, sukupuoleen, kieleen, uskontoon, poliittiseen tai muuhun mielipiteeseen, kansalliseen tai yhteiskunnalliseen alkuperään, terveyteen, kansalliseen vähemmistöön kuulumiseen, syntyperään tai muuhun asemaan perustuvaa syrjintää.

F artikla

Poikkeukset sodan tai yleisen hätätilan aikana

1. Sodan tai muun yleisen hätätilan aikana, joka uhkaa kansakunnan elämää, sopimuspuolet voivat ryhtyä toimiin, jotka merkitsevät poikkeamista tämän peruskirjan mukaisesti.

Article D

Collective complaints

1. The provisions of the Additional Protocol to the European Social Charter providing for a system of collective complaints shall apply to the undertakings given in this Charter for the States which have ratified the said Protocol.

2. Any State which is not bound by the Additional Protocol to the European Social Charter providing for a system of collective complaints may when depositing its instrument of ratification, acceptance or approval of this Charter or at any time thereafter, declare by notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe, that it accepts the supervision of its obligations under this Charter following the procedure provided for in the said Protocol.

PART V

Article E

Non-discrimination

The enjoyment of the rights set forth in this Charter shall be secured without discrimination on any ground such as race, colour, sex, language, religion, political or other opinion, national extraction or social origin, health, association with a national minority, birth or other status.

Article F

Derogations in time of war or public emergency

1. In time of war or other public emergency threatening the life of the nation any Party may take measures derogating from its obligations under this Charter to the extent

sista velvoitteista siinä laajuudessa kuin tilanne sitä välttämättä vaatii, edellyttäen kuitenkin, etteivät tällaiset toimet ole ristiriidassa valtion muiden kansainvälisen oikeuden mukaisten velvoitteiden kanssa.

2. Sopimuspuoli, joka on käyttänyt hyväkseen tätä oikeutta poiketa peruskirjasta, ilmoittaa kohtuullisen ajan kuluessa Euroopan neuvoston pääsihteerille toimistaan ja niihin johtaneista syistä. Sopimuspuoli ilmoittaa pääsihteerille myös, kun näistä toimista on luovuttu ja kun sen hyväksymiä peruskirjan määräyksiä sovelletaan jälleen täysimääräisesti.

G artikla

Rajoitukset

1. Tämän peruskirjan I osan mukaisten oikeuksien ja periaatteiden tehokas toteuttaminen edellyttää, että näihin oikeuksiin ja periaatteisiin sekä niiden II osan mukaiseen tehokkaaseen käyttöön ei saa kohdistaa muita kuin näissä osissa määritettyjä rajoituksia, lukuun ottamatta sellaisia rajoituksia, joista on säädetty laissa ja jotka ovat välttämättömiä demokraattisessa yhteiskunnassa muiden henkilöiden oikeuksien ja vapauksien turvaamiseksi tai yleisen edun, kansallisen turvallisuuden, kansan terveyden tai moraalisen suojelemiseksi.

2. Tämän peruskirjan sallimia, sen sisältämien oikeuksien ja velvoitteiden rajoituksia ei saa soveltaa muihin kuin niihin tarkoituksiin, joita varten ne on säädetty.

H artikla

Peruskirjan suhde valtionsisäiseen lainsäädäntöön ja kansainvälisiin sopimuksiin

Tämän uudistetun peruskirjan säännökset eivät rajoita sellaisten voimassa olevien tai myöhemmin voimaan tulevien valtionsisäisen lainsäädännön tai kahdenvälisten tai monenvälisten sopimusten määräysten soveltamista,

strictly required by the exigencies of the situation, provided that such measures are not inconsistent with its other obligations under international law.

2. Any Party which has availed itself of this right of derogation shall, within a reasonable lapse of time, keep the Secretary General of the Council of Europe fully informed of the measures taken and of the reasons therefor. It shall likewise inform the Secretary General when such measures have ceased to operate and the provisions of the Charter which it has accepted are again being fully executed.

Article G

Restrictions

1. The rights and principles set forth in Part I when effectively realised, and their effective exercise as provided for in Part II, shall not be subject to any restrictions or limitations not specified in those parts, except such as are prescribed by law and are necessary in a democratic society for the protection of the rights and freedoms of others or for the protection of public interest, national security, public health, or morals.

2. The restrictions permitted under this Charter to the rights and obligations set forth herein shall not be applied for any purpose other than that for which they have been prescribed.

Article H

Relations between the Charter and domestic law or international agreements

The provisions of this Charter shall not prejudice the provisions of domestic law or of any bilateral or multilateral treaties, conventions or agreements which are already in force, or may come into force, under which

joiden mukaan suojelun kohteena olevat henkilöt saisivat edullisemman kohtelun.

more favourable treatment would be accorded to the persons protected.

I artikla

Article I

Annettujen sitoumusten täytäntöönpano

Implementation of the undertakings given

1. Tämän vaikuttamatta näissä artikloissa tarkoitettuihin täytäntöönpanomenetelmiin, tämän peruskirjan II osan 1—31 artiklan asiaankuuluvat määräykset pannaan täytäntöön

1. Without prejudice to the methods of implementation foreseen in these articles the relevant provisions of Articles 1 to 31 of Part II of this Charter shall be implemented by:

- a) laeilla ja asetuksilla,
- b) työnantajien tai työnantajajärjestöjen ja työntekijäjärjestöjen välisillä sopimuksilla,
- c) käyttämällä molempia edellä mainittuja menetelmiä,
- d) muilla soveltuvilla keinoilla.

- a) laws or regulations;
- b) agreements between employers or employers' organisations and workers' organisations;
- c) a combination of those two methods;

2. Tämän uudistetun peruskirjan II osan 2 artiklan 1, 2, 3, 4, 5 ja 7 kohdan, 7 artiklan 4, 6, ja 7 kohdan, 10 artiklan 1, 2, 3 ja 5 kohdan sekä 21 ja 22 artiklan määräyksistä johtuvien sitoumusten katsotaan olevan voimassa, jos määräyksiä sovelletaan tämän artiklan 1 kappaleen mukaisesti kyseessä olevien työntekijöiden enemmistöön.

d) other appropriate means.

2. Compliance with the undertakings deriving from the provisions of paragraphs 1, 2, 3, 4, 5 and 7 of Article 2, paragraphs 4, 6 and 7 of Article 7, paragraphs 1, 2, 3 and 5 of Article 10 and Articles 21 and 22 of Part II of this Charter shall be regarded as effective if the provisions are applied, in accordance with paragraph 1 of this article, to the great majority of the workers concerned.

J artikla

Article J

Muutokset

Amendments

1. Sopimuspuolen tai hallitustenvälisen komitean ehdottama tämän peruskirjan I tai II osan muutos, jonka tarkoitus on tässä peruskirjassa tarkoitettujen oikeuksien laajentaminen, sekä III—VI osan muutos annetaan tiedoksi Euroopan neuvoston pääsihteerille, joka toimittaa muutosehdotuksen muille tämän peruskirjan sopimuspuolille.

1. Any amendment to Parts I and II of this Charter with the purpose of extending the rights guaranteed in this Charter as well as any amendment to Parts III to VI, proposed by a Party or by the Governmental Committee, shall be communicated to the Secretary General of the Council of Europe and forwarded by the Secretary General to the Parties to this Charter.

2. Hallitustenvälinen komitea tutkii edeltävän kappaleen määräysten mukaisesti ehdotetun muutoksen ja toimittaa hyväksymänsä tekstin ministerikomitealle hyväksymistä varten kuultuaan tekstistä parlamentaarista yleiskokousta. Kun ministerikomitea on hyväksynyt tekstin, se toimitetaan sopimuspuo-

2. Any amendment proposed in accordance with the provisions of the preceding paragraph shall be examined by the Governmental Committee which shall submit the text adopted to the Committee of Ministers for approval after consultation with the Parliamentary Assembly. After its approval by the

lille hyväksymistä varten.

3. Tämän peruskirjan I tai II osaan tehty muutos tulee voimaan sen hyväksyneiden sopimuspuolten osalta seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun on kulunut kuukausi päivästä, jona kolme sopimuspuolta on ilmoittanut pääsihteerille hyväksyneensä muutoksen.

Niiden sopimuspuolten osalta, jotka hyväksyvät muutoksen myöhemmin, muutos tulee voimaan seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun on kulunut kuukausi päivästä, jona kyseinen sopimuspuoli on ilmoittanut pääsihteerille hyväksyneensä muutoksen.

4. Tämän peruskirjan III—VI osaan tehty muutos tulee voimaan seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun on kulunut kuukausi päivästä, jona kaikki sopimuspuolet ovat ilmoittaneet pääsihteerille hyväksyneensä muutoksen.

VI OSA

K artikla

Allekirjoittaminen, ratifiointi ja voimaantulo

1. Tämä peruskirja on avoinna allekirjoittamista varten Euroopan neuvoston jäsenvaltioille. Se on ratifioitava tai hyväksyttävä. Ratifioimis- tai hyväksymiskirjat talletetaan Euroopan neuvoston pääsihteerin huostaan.

2. Tämä peruskirja tulee voimaan seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun on kulunut kuukausi siitä päivästä, jona kolme Euroopan neuvoston jäsenvaltiota on edellisen kappaleen mukaisesti ilmaissut suostumuksensa tulla tämän peruskirjan sitomaksi.

3. Niiden jäsenvaltioiden osalta, jotka ilmoittavat myöhemmin suostumuksensa tulla tämän peruskirjan sitomaksi, peruskirja tulee voimaan seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun on kulunut kuukausi ratifioimis- tai hyväksymiskirjan tallettamispäivästä.

Committee of Ministers this text shall be forwarded to the Parties for acceptance.

3. Any amendment to Part I and to Part II of this Charter shall enter into force, in respect of those Parties which have accepted it, on the first day of the month following the expiration of a period of one month after the date on which three Parties have informed the Secretary General that they have accepted it.

In respect of any Party which subsequently accepts it, the amendment shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of one month after the date on which that Party has informed the Secretary General of its acceptance.

4. Any amendment to Parts III to VI of this Charter shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of one month after the date on which all Parties have informed the Secretary General that they have accepted it.

Part VI

Article K

Signature, ratification and entry into force

1. This Charter shall be open for signature by the member States of the Council of Europe. It shall be subject to ratification, acceptance or approval. Instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Secretary General of the Council of Europe.

2. This Charter shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of one month after the date on which three member States of the Council of Europe have expressed their consent to be bound by this Charter in accordance with the preceding paragraph.

3. In respect of any member State which subsequently expresses its consent to be bound by this Charter, it shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of one month after the date of the deposit of the instrument of ratification, acceptance or approval.

L artikla

Alueellinen soveltaminen

1. Tätä peruskirjaa sovelletaan kunkin sopimuspuolen emämaahan. Kukin allekirjoittajahallitus voi allekirjoittamisen tai ratifioimis- tai hyväksymiskirjansa tallettamisen yhteydessä määritellä Euroopan neuvoston pääsihteerille osoitetulla selityksellä sen alueen, jota pidetään sen emämaana peruskirjaa sovellettaessa.

2. Allekirjoittajahallitus voi, allekirjoittaessaan tai tallettaessaan ratifioimis- tai hyväksymiskirjansa tai milloin tahansa sen jälkeen selittää Euroopan neuvoston pääsihteerille osoitetulla ilmoituksella, että peruskirjaa tai sen osaa sovelletaan selityksessä määritettyyn emämaan ulkopuolella sijaitsevaan alueeseen tai alueisiin, joiden kansainvälisistä suhteista se vastaa tai joista se on kansainvälisesti vastuussa. Allekirjoittajahallitus täsmentää selityksessä ne peruskirjan II osan artiklat tai kohdat, jotka se hyväksyy itseään sitoviksi selityksessä nimettyjen alueiden osalta.

3. Tätä peruskirjaa sovelletaan edellä mainitussa selityksessä nimettyyn alueeseen tai alueisiin seuraavan kuukauden ensimmäisestä päivästä lukien sen jälkeen, kun on kulunut kuukausi siitä päivästä, jona pääsihteeri on vastaanottanut tällaista selitystä koskevan ilmoituksen.

4. Sopimuspuoli voi myöhemmin selittää Euroopan neuvoston pääsihteerille osoitetulla ilmoituksella, että se hyväksyy tämän peruskirjan soveltamisalaan 2 kappaleen mukaisesti kuuluvan alueen tai alueiden osalta sitoviksi sellaisia artikloja tai numeroituja kohtia, joita se ei ole aikaisemmin hyväksynyt kyseisen alueen tai alueiden osalta. Tällaisia myöhemmin annettuja sitoumuksia pidetään alkuperäisen selityksen erottamattomana osana kyseisen alueen osalta, ja niillä on sama vaikutus seuraavan kuukauden ensimmäisestä päivästä lukien sen jälkeen, kun on kulunut kuukausi siitä päivästä, jona pääsihteeri on vastaanottanut tällaista selitystä koskevan ilmoituksen.

Article L

Territorial application

1. This Charter shall apply to the metropolitan territory of each Party. Each signatory may, at the time of signature or of the deposit of its instrument of ratification, acceptance or approval, specify, by declaration addressed to the Secretary General of the Council of Europe, the territory which shall be considered to be its metropolitan territory for this purpose.

2. Any signatory may, at the time of signature or of the deposit of its instrument of ratification, acceptance or approval, or at any time thereafter, declare by notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe, that the Charter shall extend in whole or in part to a non-metropolitan territory or territories specified in the said declaration for whose international relations it is responsible or for which it assumes international responsibility. It shall specify in the declaration the articles or paragraphs of Part II of the Charter which it accepts as binding in respect of the territories named in the declaration.

3. The Charter shall extend its application to the territory or territories named in the aforesaid declaration as from the first day of the month following the expiration of a period of one month after the date of receipt of the notification of such declaration by the Secretary General.

4. Any Party may declare at a later date by notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe that, in respect of one or more of the territories to which the Charter has been applied in accordance with paragraph 2 of this article, it accepts as binding any articles or any numbered paragraphs which it has not already accepted in respect of that territory or territories. Such undertakings subsequently given shall be deemed to be an integral part of the original declaration in respect of the territory concerned, and shall have the same effect as from the first day of the month following the expiration of a period of one month after the date of receipt of such notification by the Secretary General.

M artikla

Irtisanominen

1. Sopimuspuoli voi irtisanoa tämän peruskirjan aikaisintaan viiden vuoden kuluttua siitä päivästä, jona peruskirja on tullut sen osalta voimaan tai sitä seuraavien kaksivuotiskausjaksojen päättyessä, ja sen tulee joka tapauksessa ilmoittaa irtisanomisesta kuusi kuukautta etukäteen Euroopan neuvoston pääsihteerille, joka ilmoittaa irtisanomisesta muille sopimuspuolille.

2. Sopimuspuoli voi edellisen kappaleen määräysten mukaisesti irtisanoa hyväksymänsä peruskirjan II osan artiklan tai kohdan, edellyttäen, ettei sopimuspuolta sitovien artiklojen tai kohtien lukumäärä koskaan laske alle kuudentoista artiklojen osalta ja alle kuudenkymmenenkolmen kohtien osalta, ja että tähän artiklojen tai kohtien lukumäärään sisältyvät edelleen A artiklan 1 kappaleen b kohdassa erityisesti tarkoitetut artiklat.

3. Sopimuspuoli voi irtisanoa tämän peruskirjan tai sen II osan artikloja tai kohtia tämän artiklan 1 kappaleen mukaisin ehdoin sellaisen alueen osalta, johon peruskirjaa sovelletaan L artiklan 2 kappaleen mukaisesti annetun selityksen nojalla.

Article M

Denunciation

1. Any Party may denounce this Charter only at the end of a period of five years from the date on which the Charter entered into force for it, or at the end of any subsequent period of two years, and in either case after giving six months' notice to the Secretary General of the Council of Europe who shall inform the other Parties accordingly.

2. Any Party may, in accordance with the provisions set out in the preceding paragraph, denounce any article or paragraph of Part II of the Charter accepted by it provided that the number of articles or paragraphs by which this Party is bound shall never be less than sixteen in the former case and sixty-three in the latter and that this number of articles or paragraphs shall continue to include the articles selected by the Party among those to which special reference is made in Article A, paragraph 1, sub-paragraph b.

3. Any Party may denounce the present Charter or any of the articles or paragraphs of Part II of the Charter under the conditions specified in paragraph 1 of this article in respect of any territory to which the said Charter is applicable, by virtue of a declaration made in accordance with paragraph 2 of Article L.

N artikla

Liite

Tämän peruskirjan liite on sen erottamaton osa.

Article N

Appendix

The appendix to this Charter shall form an integral part of it.

O artikla

Ilmoitukset

Euroopan neuvoston pääsihteeri ilmoittaa Euroopan neuvoston jäsenvaltioille ja kansainvälisen työjärjestön pääjohtajalle:

- a) allekirjoittamisista;

Article O

Notifications

The Secretary General of the Council of Europe shall notify the member States of the Council and the Director General of the International Labour Office of:

- a) any signature;

b) ratifioimis- ja hyväksymiskirjojen tallettamisista;

c) tämän peruskirjan K artiklan mukaisesta voimaantulosta;

d) A artiklan 2 ja 3 kappaleen, D artiklan 1 ja 2 kappaleen, F artiklan 2 kappaleen ja L artiklan 1, 2, 3 ja 4 kappaleen mukaisista selityksistä ja ilmoituksista;

e) J artiklan mukaisista muutoksista

f) M artiklan mukaisista irtisanomisista

g) muista tähän peruskirjaan liittyvistä toimenpiteistä, ilmoituksista ja tiedonannoista.

Tämän vakuudeksi allekirjoittaneet, siihen asianmukaisesti valtuutettuina, ovat allekirjoittaneet tämän uudistetun peruskirjan.

Tehty Strasbourgissa 3 päivänä toukokuuta 1996 yhtenä englannin- ja ranskankielisenä kappaleena, jonka molemmat tekstit ovat yhtä todistusvoimaiset ja joka talletetaan Euroopan neuvoston arkistoon. Euroopan neuvoston pääsihteeri toimittaa sen oikeaksi todistetut jäljennökset kullekin Euroopan neuvoston jäsenvaltiolle sekä kansainvälisen työjärjestön pääjohtajalle.

b) the deposit of any instrument of ratification, acceptance or approval;

c) any date of entry into force of this Charter in accordance with Article K;

d) any declaration made in application of Articles A, paragraphs 2 and 3, D, paragraphs 1 and 2, F, paragraph 2, L, paragraphs 1, 2, 3 and 4;

e) any amendment in accordance with Article J;

f) any denunciation in accordance with Article M;

g) any other act, notification or communication relating to this Charter.

In witness whereof, the undersigned, being duly authorised thereto, have signed this revised Charter.

Done at Strasbourg, this 3rd day of May 1996, in English and French, both texts being equally authentic, in a single copy which shall be deposited in the archives of the Council of Europe. The Secretary General of the Council of Europe shall transmit certified copies to each member State of the Council of Europe and to the Director General of the International Labour Office.

UUDISTETUN EUROOPAN SOSIAALISEN PERUSKIRJAN LIITE

Uudistetun Euroopan sosiaalisen peruskirjan soveltamisala suojeltujen henkilöiden osalta

1. Jollei 12 artiklan 4 kohdassa ja 13 artiklan 4 kohdassa toisin määrätä, ulkomaalaiset kuuluvat 1—17 artiklan ja 20—31 artiklan soveltamisalaan vain, jos he ovat muiden sopimuspuolten kansalaisia ja asuvat laillisesti tai työskentelevät säännöllisesti kyseessä olevan sopimuspuolen alueella, edellyttäen kuitenkin, että näitä artikloja tulkitaan 18 ja 19 artiklan määräysten mukaisesti.

Tämä tulkinta ei estä sopimuspuolta myöntämästä vastaavia oikeuksia myös muille henkilöille.

2. Kukin sopimuspuoli myöntää Genevessä 28 päivänä heinäkuuta 1951 allekirjoitetun pakolaisten oikeusasemaa koskevan yleissopimuksen ja 31 päivänä tammikuuta 1967 tehdyn pöytäkirjan määritelmän mukaisille pakolaisille, jotka oleskelevat laillisesti sen alueella, mahdollisimman edullisen kohtelun ja joka tapauksessa vähintään kyseiseen yleissopimukseen ja muihin olemassa oleviin pakolaisiin sovellettaviin kansainvälisiin asiakirjoihin perustuvien velvoitteidensa mukaisen kohtelun.

3. Kukin sopimuspuoli myöntää New Yorkissa 28 päivänä syyskuuta 1954 tehdyn valtiottomien henkilöiden oikeusasemaa koskevan yleissopimuksen määritelmän mukaisille valtiottomille henkilöille, jotka oleskelevat laillisesti sen alueella, mahdollisimman edullisen kohtelun ja joka tapauksessa vähintään kyseiseen asiakirjaan ja muihin olemassa oleviin valtiottomiin henkilöihin sovellettaviin kansainvälisiin asiakirjoihin perustuvien velvoitteidensa mukaisen kohtelun.

APPENDIX TO THE REVISED EUROPEAN SOCIAL CHARTER

Scope of the Revised European Social Charter in terms of persons protected

1. Without prejudice to Article 12, paragraph 4, and Article 13, paragraph 4, the persons covered by Articles 1 to 17 and 20 to 31 include foreigners only in so far as they are nationals of other Parties lawfully resident or working regularly within the territory of the Party concerned, subject to the understanding that these articles are to be interpreted in the light of the provisions of Articles 18 and 19.

This interpretation would not prejudice the extension of similar facilities to other persons by any of the Parties.

2. Each Party will grant to refugees as defined in the Convention relating to the Status of Refugees, signed in Geneva on 28 July 1951 and in the Protocol of 31 January 1967, and lawfully staying in its territory, treatment as favourable as possible, and in any case not less favourable than under the obligations accepted by the Party under the said convention and under any other existing international instruments applicable to those refugees.

3. Each Party will grant to stateless persons as defined in the Convention on the Status of Stateless Persons done in New York on 28 September 1954 and lawfully staying in its territory, treatment as favourable as possible and in any case not less favourable than under the obligations accepted by the Party under the said instrument and under any other existing international instruments applicable to those stateless persons.

I osan 18 kohta ja II osan 18 artiklan
1 kohta

Näiden määräysten ei katsota koskevan sopimuspuolten alueelle pääsyä eivätkä ne vaikuta Pariisissa 13 päivänä joulukuuta 1955 allekirjoitetun maahan asettautumista koskevan eurooppalaisen yleissopimuksen määräysten soveltamiseen.

II OSA

1 artiklan 2 kohta

Tätä määräystä ei tulkita siten, että se kieltäisi tai oikeuttaisi mitään ammattijärjestöjen suojaksi asetettuja ehtoja tai käytäntöjä.

2 artiklan 6 kohta

Sopimuspuolet voivat määrätä, että tätä määräystä ei sovelleta:

a) työntekijöihin, joiden työsopimuksen tai työsuhteen kesto ei ylitä kuukautta ja/tai joiden viikkotyöaika ei ylitä kahdeksaa tuntia;

b) jos työsopimus tai työsuhde on tilapäinen tai erityisluontoinen, edellyttäen kuitenkin, että määräyksen soveltamatta jättäminen on näissä tapauksissa perusteltua objektiivisistä syistä.

3 artiklan 4 kohta

Tämän määräyksen soveltamista varten näiden palveluiden tehtävät, järjestäminen ja niiden järjestämistä koskevat ehdot määritellään kansallisissa laeissa ja määräyksissä, työ- ja virkaehtosopimuksissa tai muilla kansallisiin olosuhteisiin soveltuvilla tavoilla.

4 artiklan 4 kohta

Tämän määräyksen ei katsota kieltävän työsuhteen välitöntä purkamista vakavan rikkomuksen vuoksi.

4 artiklan 5 kohta

Sopimuspuolen katsotaan voivan antaa tämän kohdan mukaisen sitoumuksen, jos palkanpidätykset on kielletty työntekijöiden suuren enemmistön osalta joko lainsäädännössä tai työ- ja virkaehtosopimusten tai välitystuomioiden nojalla. Poikkeuksia voidaan tehdä sellaisten henkilöiden kohdalla, joita kyseiset lait, työ- ja virkaehtosopimukset tai välitystuomiot eivät koske.

Part I, paragraph 18, and Part II, Article 18,
paragraph 1

It is understood that these provisions are not concerned with the question of entry into the territories of the Parties and do not prejudice the provisions of the European Convention on Establishment, signed in Paris on 13 December 1955.

PART II

Article 1, paragraph 2

This provision shall not be interpreted as prohibiting or authorising any union security clause or practice.

Article 2, paragraph 6

Parties may provide that this provision shall not apply:

a) to workers having a contract or employment relationship with a total duration not exceeding one month and/or with a working week not exceeding eight hours;

b) where the contract or employment relationship is of a casual and/or specific nature, provided, in these cases, that its non-application is justified by objective considerations.

Article 3, paragraph 4

It is understood that for the purposes of this provision the functions, organisation and conditions of operation of these services shall be determined by national laws or regulations, collective agreements or other means appropriate to national conditions.

Article 4, paragraph 4

This provision shall be so understood as not to prohibit immediate dismissal for any serious offence.

Article 4, paragraph 5

It is understood that a Party may give the undertaking required in this paragraph if the great majority of workers are not permitted to suffer deductions from wages either by law or through collective agreements or arbitration awards, the exceptions being those persons not so covered.

6 artiklan 4 kohta

Kunkin sopimuspuolen katsotaan voivan omalta osaltaan määrätä lakko-oikeuden käytöstä laissa, edellyttäen kuitenkin, että mahdolliset lakko-oikeutta koskevat lisärajoitukset ovat perusteltuja G artiklan määräysten mukaisesti.

7 artiklan 2 kohta

Tämä määräys ei estä sopimuspuolia määräämästä lainsäädännössään, että nuoret, jotka eivät ole saavuttaneet vaadittua vähimmäisikää, voivat tehdä työtä siinä määrin kuin se on välttämätöntä heidän ammatillisen koulutuksen kannalta, jos tällainen työ tehdään toimivaltaisen viranomaisen määräämien ehtojen mukaisesti ja toimenpiteisiin ryhdytään näiden nuorten terveyden ja turvallisuuden suojelemiseksi.

7 artiklan 8 kohta

Sopimuspuolen katsotaan voivan antaa tämän kohdan mukaisen sitoumuksen, jos se toimii sitoumuksen tarkoituksen mukaisesti määräämällä laissa, ettei alle 18-vuotiaiden suurta enemmistöä ei saa käyttää yötyöhön.

8 artiklan 2 kohta

Tätä määräystä ei tulkita siten, että kielto olisi ehdoton. Poikkeukset ovat mahdollisia esimerkiksi seuraavissa tapauksissa:

- a) jos naistyöntekijä on syylistynyt rikkomukseen, jonka vuoksi työsuhteen purkamisen on perusteltua;
- b) jos kyseinen yritys lopettaa toimintansa;
- c) jos työsopimuksessa määrätty ajanjakso on päättynyt.

12 artiklan 4 kohta

Tämän kohdan johdantolauseessa olevien sanojen ”tällaisten sopimusten ehtojen mukaisesti” katsotaan tarkoittavan muun muassa, että vakuutusmaksuista riippumattomien etuuskien osalta sopimuspuoli voi edellyttää määrätyn asumisajan täyttymistä, ennen kuin nämä etuudet myönnetään muiden sopimuspuolten kansalaisille.

Article 6, paragraph 4

It is understood that each Party may, insofar as it is concerned, regulate the exercise of the right to strike by law, provided that any further restriction that this might place on the right can be justified under the terms of Article G.

Article 7, paragraph 2

This provision does not prevent Parties from providing in their legislation that young persons not having reached the minimum age laid down may perform work in so far as it is absolutely necessary for their vocational training where such work is carried out in accordance with conditions prescribed by the competent authority and measures are taken to protect the health and safety of these young persons.

Article 7, paragraph 8

It is understood that a Party may give the undertaking required in this paragraph if it fulfils the spirit of the undertaking by providing by law that the great majority of persons under eighteen years of age shall not be employed in night work.

Article 8, paragraph 2

This provision shall not be interpreted as laying down an absolute prohibition. Exceptions could be made, for instance, in the following cases:

- a) if an employed woman has been guilty of misconduct which justifies breaking off the employment relationship;
- b) if the undertaking concerned ceases to operate;
- c) if the period prescribed in the employment contract has expired.

Article 12, paragraph 4

The words ”and subject to the conditions laid down in such agreements” in the introduction to this paragraph are taken to imply inter alia that with regard to benefits which are available independently of any insurance contribution, a Party may require the completion of a prescribed period of residence before granting such benefits to nationals of other Parties.

13 artiklan 4 kohta

Hallitukset, jotka eivät ole sosiaali- ja lääkintäapua koskevan eurooppalaisen yleissopimuksen sopimuspuolia, voivat ratifioida peruskirjan tämän kohdan osalta sillä edellytyksellä, että ne myöntävät muiden sopimuspuolten kansalaisille kyseisen yleissopimuksen määräysten mukaisen kohtelun.

16 artikla

Tämän määräyksen mukaisen suojelun katsotaan koskevan myös yksinhuoltajaperheitä.

17 artikla

Tämän määräyksen katsotaan koskevan kaikkia alle 18-vuotiaita henkilöitä, jolle täysi-ikäisyyttä siihen sovellettavan lain mukaisesti saavuteta aikaisemmin, tämän kuitenkin rajoittamatta muiden asiaan liittyvien peruskirjan määräysten, erityisesti 7 artiklan soveltamista.

Tämän ei katsota luovan velvoitetta järjestää oppivelvollisuuden alaista koulutusta edellä mainittuun ikään saakka.

19 artiklan 6 kohta

Tätä määräystä sovellettaessa ”ulkomaalaisen työntekijän perheen” katsotaan tarkoittavan ainakin työntekijän puolisoa ja naimattomia lapsia niin kauan kuin lapset katsotaan vastaanottavan valtion lainsäädännössä alaikäisiksi ja he ovat kyseisestä työntekijästä riippuvaisia.

20 artikla

1. Sosiaaliturvaan liittyvät asiat sekä muut määräykset, jotka liittyvät työttömyysetuuteen, vanhuuseläkkeeseen ja perhe-eläkkeeseen, voidaan jättää tämän artiklan soveltamisalan ulkopuolelle.

2. Naisten suojelua koskevien määräysten, erityisesti raskautta, synnytystä ja synnytyksen jälkeistä aikaan koskevien määräysten ei katsota olevan tässä artiklassa tarkoitettua syrjintää.

3. Tämä artikla ei estä erityisten toimien toteuttamista tosiasiallisen epätasa-arvon poistamiseksi.

4. Työtehtävät, jotka luonteensa tai niiden

Article 13, paragraph 4

Governments not Parties to the European Convention on Social and Medical Assistance may ratify the Charter in respect of this paragraph provided that they grant to nationals of other Parties a treatment which is in conformity with the provisions of the said convention.

Article 16

It is understood that the protection afforded in this provision covers single-parent families.

Article 17

It is understood that this provision covers all persons below the age of 18 years, unless under the law applicable to the child majority is attained earlier, without prejudice to the other specific provisions provided by the Charter, particularly Article 7.

This does not imply an obligation to provide compulsory education up to the above-mentioned age.

Article 19, paragraph 6

For the purpose of applying this provision, the term ”family of a foreign worker” is understood to mean at least the worker’s spouse and unmarried children, as long as the latter are considered to be minors by the receiving State and are dependent on the migrant worker.

Article 20

1. It is understood that social security matters, as well as other provisions relating to unemployment benefit, old age benefit and survivor’s benefit, may be excluded from the scope of this article.

2. Provisions concerning the protection of women, particularly as regards pregnancy, confinement and the post-natal period, shall not be deemed to be discrimination as referred to in this article.

3. This article shall not prevent the adoption of specific measures aimed at removing de facto inequalities.

4. Occupational activities which, by reason

suorittamiseen liittyvien edellytysten vuoksi voidaan antaa ainoastaan määrättyä sukupuolta olevien edustajien hoidettavaksi, voidaan jättää tämän artiklan tai joidenkin sen määräysten soveltamisalan ulkopuolelle. Tätä määrystä ei tulkita siten, että se edellyttäisi sopimuspuolten sisällyttävän lakeihinsa tai määräksiinsä luettelon työtehtävistä, joita ainoastaan toisen sukupuolen edustajat voivat tehdä niiden luonteen tai niiden tekemiseen liittyvien edellytysten vuoksi.

21 ja 22 artikla

1. Näitä artikloja sovellettaessa ”työntekijöiden edustajat” tarkoittaa henkilöitä, jotka tunnustetaan sellaisiksi kansallisen lainsäädännön tai käytännön mukaisesti.

2. Ilmaisu ”kansallinen lainsäädäntö ja käytäntö” sisältää tapauksesta riippuen lakien ja määräysten lisäksi työ- ja virkaehtosopimukset, muut työnantajien ja työntekijöiden edustajien väliset sopimukset, ammattikäytännön ja asiaan liittyvän oikeuskäytännön.

3. Näitä artikloja sovellettaessa ”yrityksen” katsotaan tarkoittavan aineellisten ja aineettomien tekijöiden kokonaisuutta, riippumatta siitä onko se oikeushenkilö vai ei, jonka tarkoituksena on tavaroiden tai palveluiden tuottaminen taloudellisen hyödyn saavuttamiseksi, ja jolla on oikeus päättää omasta markkinapolitiikastaan.

4. Uskonnolliset yhteisöt ja niiden toimielimet voidaan jättää näiden artiklojen soveltamisalan ulkopuolelle, vaikka ne olisivat 3 kappaleessa tarkoitettuja ”yrityksiä”. Laitokset, joiden harjoittama toiminta perustuu tiettyihin ihanteisiin tai joita ohjaavat tietyt moraaliset käsitykset tai kansallisen lainsäädännön suojaamat ihanteet ja käsitykset, voidaan jättää näiden artiklojen soveltamisalan ulkopuolelle siinä määrin kuin se on tarpeen yrityksen toimintatarkoituksen turvaamiseksi.

5. Jos jossakin valtiossa näiden artiklojen mukaisia oikeuksia käytetään yritysten eri toimipaikoissa, kyseisen sopimuspuolen katsotaan täyttävän näiden määräysten mukaiset velvoitteensa.

6. Sopimuspuolet voivat jättää näiden artiklojen soveltamisalan ulkopuolelle sellai-

of their nature or the context in which they are carried out, can be entrusted only to persons of a particular sex may be excluded from the scope of this article or some of its provisions. This provision is not to be interpreted as requiring the Parties to embody in laws or regulations a list of occupations which, by reason of their nature or the context in which they are carried out, may be reserved to persons of a particular sex.

Articles 21 and 22

1. For the purpose of the application of these articles, the term ”workers’ representatives” means persons who are recognised as such under national legislation or practice.

2. The terms ”national legislation and practice” embrace as the case may be, in addition to laws and regulations, collective agreements, other agreements between employers and workers’ representatives, customs as well as relevant case law.

3. For the purpose of the application of these articles, the term ”undertaking” is understood as referring to a set of tangible and intangible components, with or without legal personality, formed to produce goods or provide services for financial gain and with power to determine its own market policy.

4. It is understood that religious communities and their institutions may be excluded from the application of these articles, even if these institutions are ”undertakings” within the meaning of paragraph 3. Establishments pursuing activities which are inspired by certain ideals or guided by certain moral concepts, ideals and concepts which are protected by national legislation, may be excluded from the application of these articles to such an extent as is necessary to protect the orientation of the undertaking.

5. It is understood that where in a state the rights set out in these articles are exercised in the various establishments of the undertaking, the Party concerned is to be considered as fulfilling the obligations deriving from these provisions.

6. The Parties may exclude from the field of application of these articles, those under-

set yritykset, joiden palveluksessa on vähemmän työntekijöitä kuin tietty kansallisessa lainsäädännössä tai käytännössä määritelty määrä.

22 artikla

1. Tämä määräys ei vaikuta valtioiden toimivaltaan ja velvoitteisiin, jotka koskevat työpaikkojen terveys- ja turvallisuusmääräysten hyväksymistä, eikä niiden soveltamista valvovien elinten toimivaltaan ja velvollisuuksiin.

2. Ilmaisun ”sosiaali- ja kulttuuripalvelut ja edut” katsotaan tarkoittavan sosiaalisia ja kulttuurisia etuja, joita yritykset tarjoavat työntekijöilleen, kuten rahanarvoisia henkilökuntaetuja, liikuntatiloja, lastenhoitohuoneita, kirjastoja ja lasten lomaleirejä.

23 artiklan 1 kohta

Tätä artiklaa sovellettaessa ilmaisu ”mahdollisimman pitkään” tarkoittaa ikääntyneen henkilön fyysistä, henkistä ja älyllistä toimintakykyä.

24 artikla

1. Tässä artiklassa ”työsuhteen päättäminen” tarkoittaa työsuhteen päättämistä työnantajan aloitteesta.

2. Tämän artiklan katsotaan koskevan kaikkia työntekijöitä, mutta sopimuspuoli voi jättää jonkin tai kaikki seuraavista työntekijäryhmistä sen soveltamisalan ulkopuolelle:

a) työntekijät, joilla on määräaikainen työsopimus tai työsuhde tai jotka on palkattu tiettyä työtehtävää varten,

b) työntekijät, jotka ovat koeajalla tai pätevyitysmässä, edellyttäen, että tämä koeaika tai pätevyitysjakso määritetään etukäteen ja sen kesto on kohtuullinen,

c) työntekijät, jotka on palkattu tilapäisesti lyhyeksi ajaksi.

3. Tätä artiklaa sovellettaessa erityisesti seuraavien syiden ei katsota olevan päteviä syitä työsuhteen irtisanomiselle:

a) ammattijärjestön jäsenyys tai osallistuminen ammattijärjestön toimintaan työajan ulkopuolella tai työnantajan suostumuksella työaikana;

takings employing less than a certain number of workers, to be determined by national legislation or practice.

Article 22

1. This provision affects neither the powers and obligations of states as regards the adoption of health and safety regulations for workplaces, nor the powers and responsibilities of the bodies in charge of monitoring their application.

2. The terms ”social and socio-cultural services and facilities” are understood as referring to the social and/or cultural facilities for workers provided by some undertakings such as welfare assistance, sports fields, rooms for nursing mothers, libraries, children’s holiday camps, etc.

Article 23, paragraph 1

For the purpose of the application of this paragraph, the term ”for as long as possible” refers to the elderly person’s physical, psychological and intellectual capacities.

Article 24

1. It is understood that for the purposes of this article the terms ”termination of employment” and ”terminated” mean termination of employment at the initiative of the employer.

2. It is understood that this article covers all workers but that a Party may exclude from some or all of its protection the following categories of employed persons:

a) workers engaged under a contract of employment for a specified period of time or a specified task;

b) workers undergoing a period of probation or a qualifying period of employment, provided that this is determined in advance and is of a reasonable duration;

c) workers engaged on a casual basis for a short period.

3. For the purpose of this article the following, in particular, shall not constitute valid reasons for termination of employment:

a) trade union membership or participation in union activities outside working hours, or, with the consent of the employer, within working hours;

b) ehdokkuus työntekijöiden edustajaksi, tai toimiminen tai aiempi toiminta työntekijöiden edustajana;

c) valituksen tekeminen tai osallistuminen työnantajan vastaan käytävään oikeudenkäyntiin, joka koskee väitettyä lain tai määräysten rikkomista, tai muutoksenhaku toimivaltaiseen hallintoviranomaiseen;

d) rotu, ihonväri, sukupuoli, siviilisäätty, perhehuoltovelvollisuudet, raskaus, uskonto, poliittinen mielipide, kansallinen alkuperä tai yhteiskunnallinen alkuperä;

e) äitiysloma tai vanhempainloma;

f) tilapäinen poissaolo työstä sairauden tai vamman vuoksi.

4. Vahingonkorvaus tai muu asianmukainen hyvitys työsuhteen irtisanomisesta ilman pätevää syytä määräytyy kansallisten lakien ja määräysten tai työ- ja virkaehtosopimusten mukaisesti tai muilla kansallisiin olosuhteisiin soveltuvilla tavoilla.

25 artikla

1. Toimivaltaisen kansallisen viranomaisen katsotaan voivan poikkeuksin ja neuvoteltuaan työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa jättää tiettyjä työntekijäryhmiä tämän artiklan mukaisen suojan ulkopuolelle heidän työsuhteensa erityisluonteen vuoksi.

2. ”Maksukyvyttömyys” tulee määritellä kansallisen lainsäädännön ja käytännön mukaisesti.

3. Tämän määräyksen soveltamisalaan kuuluviin työntekijöiden saataviin kuuluvat ainakin:

a) työntekijöiden palkkasaatavat, jotka liittyvät määrättyyn ajanjaksoon, jonka tulee olla vähintään kolme kuukautta etuoikeusjärjestelmän mukaan ja kahdeksan viikkoa takuujärjestelmän mukaan, ennen maksukyvyttömyyden ilmenemistä tai työsuhteen päättämistä;

b) työntekijöiden lomakorvaussaatavat, jotka perustuvat työhön, joka on suoritettu sen vuoden aikana, jolloin maksukyvyttömyys ilmeni tai työsuhte päätettiin;

c) työntekijöiden muita palkallisia poissaolojaksoja koskevat saatavat, jotka liittyvät määrättyyn ajanjaksoon, jonka tulee olla vähintään kolme kuukautta etuoikeusjärjes-

b) seeking office as, acting or having acted in the capacity of a workers' representative;

c) the filing of a complaint or the participation in proceedings against an employer involving alleged violation of laws or regulations or recourse to competent administrative authorities;

d) race, colour, sex, marital status, family responsibilities, pregnancy, religion, political opinion, national extraction or social origin;

e) maternity or parental leave;

f) temporary absence from work due to illness or injury.

4. It is understood that compensation or other appropriate relief in case of termination of employment without valid reasons shall be determined by national laws or regulations, collective agreements or other means appropriate to national conditions.

Article 25

1. It is understood that the competent national authority may, by way of exemption and after consulting organisations of employers and workers, exclude certain categories of workers from the protection provided in this provision by reason of the special nature of their employment relationship.

2. It is understood that the definition of the term ”insolvency” must be determined by national law and practice.

3. The workers' claims covered by this provision shall include at least:

a) the workers' claims for wages relating to a prescribed period, which shall not be less than three months under a privilege system and eight weeks under a guarantee system, prior to the insolvency or to the termination of employment;

b) the workers' claims for holiday pay due as a result of work performed during the year in which the insolvency or the termination of employment occurred;

c) the workers' claims for amounts due in respect of other types of paid absence relating to a prescribed period, which shall not be less than three months under a privilege system

telmän mukaan ja kahdeksan viikkoa takuujärjestelmän mukaan, ennen maksukyvyttömyyden ilmenemistä tai työsuhteen irtisanomista.

4. Työntekijöiden saatavien suoja voidaan kansallisissa laeissa ja määräyksissä rajoittaa määrättyyn summaan, jonka tulee olla tasoltaan sosiaalisesti hyväksyttävä.

26 artikla

Tämän artiklan ei katsota edellyttävän, että sopimuspuolet säätävät asiaan liittyvää lainsäädäntöä.

2 kohdan ei katsota koskevan sukupuolista häirintää.

27 artikla

Tämän artiklan katsotaan koskevan miehiä ja naisia, joilla on perhehuoltovelvollisuuksia, jotka liittyvät huollettaviin lapsiin ja muihin selvästi heidän huolenpitoaan tai tukeaan tarvitseviin perheenjäseniin, jos nämä velvollisuudet rajoittavat heidän mahdollisuuksiaan valmistautua, ryhtyä tai osallistua ansiotyöhön tai edistyä siinä. ”Huollettavat lapset” ja ”muut selvästi heidän huolenpitoaan tai tukeaan tarvitsevat perheenjäsenet” tarkoittavat henkilöitä, jotka määritellään sellaisiksi kyseisen sopimuspuolen lainsäädännössä.

28 ja 29 artikla

Tätä artiklaa sovellettaessa ”työntekijöiden edustajat” tarkoittavat henkilöitä, jotka tunnustetaan sellaisiksi kansallisen lainsäädännön tai käytännön mukaisesti.

III OSA

Tämän peruskirjan katsotaan sisältävän kansainvälisiä oikeudellisia velvoitteita, joiden soveltamista valvotaan yksinomaan peruskirjan IV osan määräysten mukaisesti.

A artiklan 1 kappale

Numeroitujen kappaleiden katsotaan voivan sisältää artikloja, joissa on ainoastaan yksi kappale.

and eight weeks under a guarantee system, prior to the insolvency or the termination of the employment.

4. National laws or regulations may limit the protection of workers' claims to a prescribed amount, which shall be of a socially acceptable level.

Article 26

It is understood that this article does not require that legislation be enacted by the Parties.

It is understood that paragraph 2 does not cover sexual harassment.

Article 27

It is understood that this article applies to men and women workers with family responsibilities in relation to their dependent children as well as in relation to other members of their immediate family who clearly need their care or support where such responsibilities restrict their possibilities of preparing for, entering, participating in or advancing in economic activity. The terms ”dependent children” and ”other members of their immediate family who clearly need their care and support” mean persons defined as such by the national legislation of the Party concerned.

Articles 28 and 29

For the purpose of the application of this article, the term ”workers' representatives” means persons who are recognised as such under national legislation or practice.

PART III

It is understood that the Charter contains legal obligations of an international character, the application of which is submitted solely to the supervision provided for in Part IV thereof.

Article A, paragraph 1

It is understood that the numbered paragraphs may include articles consisting of only one paragraph.

B artiklan 2 kappale

B artiklan 2 kappaleen soveltamista varten uudistetun peruskirjan määräykset vastaavat peruskirjan samalla tavalla numeroituja artikloja ja kohtia, lukuun ottamatta:

- a) uudistetun peruskirjan 3 artiklan 2 kohtaa, joka vastaa peruskirjan 3 artiklan 1 ja 3 kohtaa;
- b) uudistetun peruskirjan 3 artiklan 3 kappaletta, joka vastaa peruskirjan 3 artiklan 2 ja 3 kohtaa;
- c) uudistetun peruskirjan 10 artiklan 5 kohtaa, joka vastaa peruskirjan 10 artiklan 4 kohtaa;
- d) uudistetun peruskirjan 17 artiklan 1 kohtaa, joka vastaa peruskirjan 17 artiklaa.

V osa

E artikla

Erilaisen kohtelun, joka on objektiivisesti ja kohtuullisesti arvioiden perusteltua, ei katsota olevan syrjivää.

F artikla

Käsitteiden ”sodan tai muun yleisen hätätilan aikana” katsotaan sisältävän myös sodan uhkan.

I artikla

Liitteen 21 ja 22 artiklaa koskevien määräysten mukaisesti soveltamisalan ulkopuolelle suljettuja työntekijöitä ei oteta huomioon kyseessä olevien työntekijöiden lukumäärään.

J artikla

Käsitettä ”muutos” laajennetaan siten, että se koskee myös peruskirjan uusia artikloja.

Article B, paragraph 2

For the purpose of paragraph 2 of Article B, the provisions of the revised Charter correspond to the provisions of the Charter with the same article or paragraph number with the exception of:

- a) Article 3, paragraph 2, of the revised Charter which corresponds to Article 3, paragraphs 1 and 3, of the Charter;
- b) Article 3, paragraph 3, of the revised Charter which corresponds to Article 3, paragraphs 2 and 3, of the Charter;
- c) Article 10, paragraph 5, of the revised Charter which corresponds to Article 10, paragraph 4, of the Charter;
- d) Article 17, paragraph 1, of the revised Charter which corresponds to Article 17 of the Charter.

PART V

Article E

A differential treatment based on an objective and reasonable justification shall not be deemed discriminatory.

Article F

The terms ”in time of war or other public emergency” shall be so understood as to cover also the threat of war.

Article I

It is understood that workers excluded in accordance with the appendix to Articles 21 and 22 are not taken into account in establishing the number of workers concerned.

Article J

The term ”amendment” shall be extended so as to cover also the addition of new articles to the Charter.

N:o 78—80, 5 1/2 arkkia

EDITA PRIMA OY, HELSINKI 2002

EDITA PUBLISHING OY, PÄÄTOIMITTAJA JARI LINHALA

ISSN 1457-0661